

**Druggerelateerde criminaliteit in Nederland
in vergelijking met enkele West-Europese
landen en de VS**

**Bureau Driessen
Sociaal Wetenschappelijk Onderzoek**

**Druggerelateerde criminaliteit in Nederland
in vergelijking met enkele West-Europese
landen en de VS**

T.J. Ester MSc
dr. F.M.H.M. Driessen

**Bureau Driessen
Sociaal Wetenschappelijk Onderzoek**

Utrecht 2009

Deze verkenning is uitgevoerd in opdracht van het WODC, Ministerie van Justitie, en begeleid door een commissie die als volgt was samengesteld:

Mevr. prof. dr. D. van de Mheen, voorzitter, directeur IVO

Mevr. dr. M. van Ooyen-Houben, WODC

Mevr. mr. R. Muradin, Ministerie van Justitie, Directie Rechtshandhaving en Criminaliteitsbestrijding

ISBN/EAN: 978-90-73259-50-8

Bureau Driessen
Sociaal Wetenschappelijk Onderzoek

Hiëronymusplantsoen 8
3512 KV Utrecht

030 – 2334779
www.bureaudriessen.nl
bd@bureaudriessen.nl

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1	Inleiding	1
Hoofdstuk 2	Vraagstelling	6
	<i>Categorieën drugscriminaliteit</i>	6
	<i>Uitvoering studie</i>	7
	<i>Drugsbeleid</i>	8
Hoofdstuk 3	Drugswetdelicten	10
	<i>Drugswetdelicten in Europa</i>	10
	<i>Ontwikkelingen van 1990 tot 2000</i>	10
	<i>Ontwikkelingen van 2000 tot 2008</i>	13
	<i>Statistische gegevens over drugscriminaliteit</i>	17
	<i>Werkwijze</i>	18
	<i>Cannabis voor persoonlijk gebruik</i>	27
Hoofdstuk 4	Delicten gepleegd door druggebruikers	29
	<i>Economisch-dwangmatige criminaliteit in Europa en de VS</i>	29
	<i>Ontwikkelingen van 1990 tot 2008</i>	29
Hoofdstuk 5	Druggebruik door gedetineerden	33
	<i>Gedetineerde druggebruikers in Europa en de VS</i>	33
	<i>Ontwikkelingen van 1990 tot 2008</i>	33
Hoofdstuk 6	Overlast	36
Hoofdstuk 7	Samenvatting en Conclusie	39
	Literatuur	41
	Bijlagen	45

1. Inleiding

Het Nederlandse drugbeleid wijkt op een aantal punten af van het beleid in de omliggende landen. Het kenmerkt zich door meer aandacht voor (volks)gezondheidsaspecten van de drugsproblematiek (aandacht voor preventie, zorg en epidemiologische aspecten) en minder nadruk op een strikt strafrechtelijke en repressieve aanpak dan in andere landen. Deze primaire focus op zorgaspecten blijkt onder meer uit de coördinerende rol van het Ministerie van VWS in het drugbeleid, in plaats van het Ministerie van Justitie. Niettemin krijgt ook de bestrijding van drugscriminaliteit en –overlast veel aandacht in Nederland.

Van belang is dat in 1976 in de Opiumwet een onderscheid werd gemaakt tussen drugs met een minder groot risico (lijst II, cannabisproducten) en drugs met een onaanvaardbaar risico (lijst I, andere drugs). Gebruik is niet verboden en verkoop van cannabis wordt gedoogd onder bepaalde voorwaarden¹. Achtergrond van deze opmerkelijke beleidswijziging was het streven een scheiding aan te brengen tussen softdrugs en harddrugs in de illegale drugmarkt. Door de verkoop van softdrugs onder voorwaarden te gedogen zou voorkomen worden dat met cannabis experimenterende jongeren in aanraking komen met zwaardere middelen.²

De Nederlandse aanpak wordt zodoende in het buitenland wel als `soft` gekenschetst. Overigens blijken verschillende landen wat betreft hun drugbeleid in de dagelijkse praktijk minder ver van Nederland af te staan dan wel wordt gesuggereerd. Ook is liberalisering van het softdrugsbeleid in veel Westerse landen een punt van discussie³. Volgens Reinerman e.a. (2004) zijn er in Zwitserland, Duitsland, Spanje, België en Italië tendenzen in de richting van een liberaler softdrugsbeleid. Portugal decriminaliseerde cannabisgebruik in 2001 en Engeland volgde in 2004. Ook Canada en Nieuw-Zeeland overwegen om cannabisgebruik te legaliseren. En in het Jaarverslag 2008 van het EMCDDA⁴ wordt, naar aanleiding van een overzicht van beleids- en wetswijzigingen in de Europese landen, geconstateerd dat *'de strafsancties voor individuele gebruikers die drugs gebruiken zonder dat er sprake is van verzwarende omstandigheden vaak zijn verlaagd.'*⁵ Ook ziet men in de meeste Europese landen een verschuiving *'in de richting van een aanpak waarin onderscheid wordt gemaakt tussen enerzijds de drugshandelaar, die beschouwd wordt als crimineel, en anderzijds de druggebruiker, die veeleer wordt gezien als een zieke die be-*

---

¹ Een coffeeshop moet voldoen aan de zogenaamde AHOJ-G criteria, die inhouden dat coffeeshops geen reclame mogen maken, geen harddrugs verkopen, geen overlast veroorzaken, geen toegang verlenen aan jeugdigen en niet meer dan 5 gram per dag per persoon mogen verkopen. Twee extra criteria zijn het 500 gram voorraad criterium (niet toegestaan meer dan 500 gram voorraad te hebben) en het alcoholcriterium (geen verkoop of aanwezigheid alcohol in de coffeeshop; Broekhuizen, Raven en Driessen 2006)

² Zie bijlage 1 voor de mogelijke effecten op de scheiding der markten, op cannabisgebruik en op de beschikbaarheid van cannabis.

³ NRC, 8 maart 2001, zie <http://www.nrc.nl/W2/Lab/Profiel/Drugs/beleid.html>

⁴ Het European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction is een centrum dat sinds 1993 data verzameld van alle Europese landen, zodat drugsgerelateerde ontwikkelingen vergeleken kunnen worden.

⁵ EMCDDA (2008d: 25)

handeling behoeft.¹

De Tweede Kamer heeft de Ministers van VWS, Justitie en BZK verzocht het drugsbeleid te evalueren. Men vindt het tijd om vast te stellen wat het beleid heeft opgeleverd. Zoals een Kamerlid het stelt: *'Het is daarom hoog tijd om onze verantwoordelijkheid te nemen. Daar hoort een eerlijke en serieuze evaluatie bij op basis van de reële feiten en cijfers.'*² Sommige Kamerleden hopen zelfs dat met de mogelijk positieve resultaten het internationale beleid beïnvloed zou kunnen worden. *'Als mijn veronderstelling klopt, heeft dit kabinet een stevig argument in handen om ... te pleiten voor het aanpassen van internationale verdragen die het reguleren van wietteelt momenteel in de weg staan.'*³ Niet iedereen staat echter positief tegenover een discussie over het drugsbeleid: *'Je kunt het gehele drugsbeleid wel grondig en aan alle kanten ter discussie stellen, maar wij hebben daar geen behoefte aan. Ik denk ook niet dat de mensen in de praktijk daar op dit moment op zitten te wachten. Zij lopen aan tegen drugsoverlast.'*⁴

De Ministers van VWS, Justitie en BZK hebben een dergelijke evaluatie toegezegd en deze evaluatie moet inzicht geven in de gevolgen van het drugsbeleid dat de afgelopen dertig jaar in Nederland is gevoerd. Maar een *'uitgebreide, diepgravende analyse'* van het drugsbeleid wordt door de Minister van VWS niet mogelijk geacht, want *'een nulmeting ontbreekt en er zijn veel niet meetbare factoren van invloed geweest op de drugsproblematiek.'* Om deze reden is ervoor gekozen bestaande onderzoeksgegevens te gebruiken en de Nederlandse situatie in internationaal perspectief te plaatsen⁵.

Het Trimbos Instituut en het WODC voeren deze evaluatie, die nadrukkelijk mede bedoeld is om het Nederlandse beleid in het licht van de internationale context te beoordelen, gezamenlijk uit.

In het kader van deze evaluatie zal onder andere een vergelijking worden gemaakt van de aan drugsgelateerde criminaliteit in Nederland en enkele omliggende landen, alsmede de VS.

Het gaat met name om de vraag of het beeld van de drugsgelateerde criminaliteit in Nederland, zoals dat oprijst uit beschikbare statistieken, beduidend anders is dan het beeld in andere landen. In het onderzoek gaat het met name om Duitsland, België, VK, Frankrijk, Zweden en de VS. Mocht dit al zo zijn dan is de volgende vraag in hoeverre dit afwijkende beeld ook werkelijk in verband kan worden gebracht met het afwijkende beleid in Nederland. Maar deze laatste vraag valt buiten het bestek van het onderhavige onderzoek.

Een vergelijking tussen landen op basis van bestaand statistisch materiaal, zoals bijvoorbeeld aantal veroordelingen, aantal gedetineerden, aantal in beslag genomen kilo's drugs en dergelijke klinkt bijzonder simpel, maar de volgende problemen doen

---

¹ EMCDDA (2008d: 25)

² Azough (Groenlinks). Handelingen Tweede Kamer 2007-08.

³ Van Velzen (SP).

⁴ Joldersma (CDA).

⁵ Drugsbeleid (2008).

zich voor:

1. De definities van de delicten zijn in verschillende landen verschillend.
De niet vervolgte, of minder streng bestrafte, hoeveelheid voor persoonlijk gebruik verschilt bijvoorbeeld per land. In Duitsland is deze hoeveelheid niet gedefinieerd, maar omschreven als 'onaanzienlijke hoeveelheden', maar in Nederland en bijvoorbeeld België zijn vaste hoeveelheden vastgesteld (resp. 5 en 3 gram cannabis). Sommige landen, zoals Bulgarije, staan geen enkel bezit voor persoonlijk gebruik toe¹.
2. De definitie van 'drugsgelateerd' is in verschillende landen en studies verschillend en verschilt ook per delictsoort.
Het EMCDDA noemt onderzoek naar drugsgelateerde delicten (met uitzondering van drugswetdelicten) zeldzaam en heterogeen en het betreft meestal ad hoc studies die zich richten op lokale situaties. Vooral in de VS is er onderzoek gedaan naar drugsgelateerde criminaliteit, maar het onderzoeksobject betrof dan vaak gedetineerden, wat een vertekend beeld geeft van druggebruikers en de criminaliteit in de totale populatie. Het blijkt vooral moeilijk om de aard van het verband tussen druggebruik en crimineel gedrag vast te stellen².
3. De wijze van registratie verschilt per land.
Dit speelt bijvoorbeeld bij de aantallen geregistreerde drugswetovertreden. Zo wordt in Kroatië het aantal personen geregistreerd dat wordt gearresteerd voor een dergelijke overtrekking, terwijl in België het aantal politierapportages in verband met illegale drugs wordt gerapporteerd. In België kan een persoon dus meerdere keren meegeteld worden in de statistieken, in Kroatië niet³.
4. De opsporingsinspanningen zijn in de verschillende landen niet even groot.
Dit is onder andere af te leiden uit het bedrag dat de overheden spenderen aan de bestrijding van de drugsproblematiek. Het percentage van de totale overheidsbestedingen dat in 2005 expliciet als drugsgelateerd wordt aangemerkt loopt sterk uiteen, namelijk volgens het EMCDDA van 1 tot 47 procent⁴. Uiteraard laat dit grote verschil vooral zien dat de onderliggende cijfers niet vergelijkbaar zijn. Hetzelfde blijkt uit de enorm grote marge die het EMCDDA geeft voor het totaalbedrag aan drugsgelateerde overheidsbestedingen in Europese landen, namelijk tussen de 13 en 36 miljard euro in 2005⁵.

---

¹ EMCDDA (2008d)

² EMCDDA (2007a); Bennet, Holloway, Farrington (2008)

³ Reitox national focal points, zie <http://www.emcdda.europa.eu/stats08/dlo/methods>

⁴ Het EMCDDA (2008c) wijst erop dat de cijfers slechts indicatief zijn en dat er nog geen vergelijking tussen landen mogelijk is, want 'begrotingen voor drugsgelateerde kwesties zijn nog te algemeen, onvoldoende uitgesplitst of afgebakend, of simpelweg niet te onderscheiden.' De ramingsmethoden zijn nog heterogeen en moeten worden verfijnd en ook zijn subnationale bestedingen niet in de analyses meegenomen.

⁵ EMCDDA (2008d:22)

5. De opsporingsinspanningen in één land zijn bovendien niet over de tijd constant¹.

Zo heeft bijvoorbeeld Spanje voor de periode 2007-2010 een specifiek actieprogramma opgesteld dat zich richt op de bestrijding van cocaïne². En het Nederlandse National Report aan het EMCDDA 2007 meldt extra inspanningen tegen ecstasy, extra maatregelen tegen cocaïne-invoer via Schiphol, meer opsporing van wietteelt en de georganiseerde misdaad achter de hennepeteelt en hogere maximumstraffen voor productie en handel en bezit van grote hoeveelheden drugs. In Frankrijk is in 2003 een wet van kracht geworden tegen rijden onder invloed van 'narcotica' (drugs in de zin der wet, maximumstraf twee jaar). Door dergelijke aanvullende wetgeving wordt het aantal gedragingen dat onder drugs wetten strafbaar is gesteld uitgebreid.

Het is om deze redenen gebruikelijk niet de absolute omvang van de drugscriminaliteit tussen landen te vergelijken, maar de trend die zich over verloop van een aantal jaren voordoet³. Laat land A een aantal jaren een stijging zien van de geregistreerde criminaliteit en andere landen niet, dan concludeert men dat in land A de druggerelateerde criminaliteit is toegenomen⁴. Maar ook deze conclusie is aanvechtbaar, want het is zeker niet ondenkbaar dat in land A de opsporing in de betreffende periode aanzienlijk is uitgebreid.

Er zijn twee mogelijke oplossingen voor deze problemen. Op de eerste plaats kan gezocht worden naar een zo breed mogelijke indicering van 'drugsgelateerde' criminaliteit. Véél en vooral veel verschillende indicatoren kunnen het probleem, dat ontstaat door fluctuaties in de opsporingsinspanningen, verhelpen. Maar deze methode werkt niet, wanneer extra opsporingsinspanningen van invloed zijn op alle onderzochte indicatoren. En dit zal doorgaans het geval zijn.

Op de tweede plaats kan geprobeerd worden de invloed van extra opsporing uit de cijfers te elimineren door op de omvang van opsporingsinspanningen constant te houden. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren door de omvang van de opgespoorde drugscriminaliteit te corrigeren voor het per hoofd van de bevolking uitgegeven bedrag aan opsporing. Daartoe moeten er goed vergelijkbare cijfers over de bestedingen aan opsporing beschikbaar zijn. Hierboven werd al aangestipt dat men nog maar net begonnen is met het vergelijkbaar maken van dergelijke cijfers en dat er vooralsnog geen sprake is van bruikbare gegevens over de aan opsporing bestede bedragen.

Beide mogelijkheden om een betrouwbaar beeld te schetsen van de omvang van de

---

¹ Zo is de sterke stijging van de geregistreerde geweldsdelicten de afgelopen decennia in Nederland niet terug te vinden in de slachtofferenquêtes van het CBS (Wittebrood en Nieuwbeerta 2006; Driessen e.a. 2009) en evenmin in andere relevante statistieken, zoals behandelingen op Eerste Hulp posten, waargenomen delicten in de buurt, enquêtes van beroepsgroepen en dergelijke (Driessen e.a. 2009), zodat geconcludeerd kan worden dat de beduidende stijging van de geregistreerde geweldscriminaliteit bijna volledig op het conto geschreven moet worden van de verhoogde opsporingsactiviteiten van Politie en Justitie.

² <http://www.emcdda.europa.eu/publications/country-overviews/es#nlaws>

³ Vergelijk EMCDDA (2008d: 25)

⁴ Tenminste als de omvang van het 'dark number', de niet ter kennis van de politie komende criminaliteit, proportioneel gezien even groot blijft.

drugscriminaliteit in Nederland, in vergelijking met de omvang, zoals die in het buitenland wordt waargenomen, zijn dus afgesloten. Dat er in dit rapport toch gestreefd wordt naar een overzicht, vindt zijn rechtvaardiging in het feit dat aangenomen kan worden dat *grote* verschillen tussen de ontwikkelingen in Nederland en die in enkele andere landen wel degelijk zichtbaar zullen zijn in de verzamelde cijfers.

2. Vraagstelling

Het doel van deze studie is om inzicht te krijgen in wat er bekend is over ontwikkelingen in drugsgelateerde criminaliteit in Europa en de Verenigde Staten. Daartoe zal er een overzicht gegeven worden van de trends in drugsgelateerde criminaliteit en zullen verschillende landen met elkaar vergeleken worden. Deze doelstelling is vertaald in de volgende probleemstelling.

Hoe verhouden trends in drugsgelateerde criminaliteit in Nederland zich tot trends in andere landen van 1995 tot 2008?

Deze centrale vraag waar de studie een antwoord op zal trachten te geven, is uitgewerkt in drie onderzoeksvragen.

1. Wat is bekend uit reeds verricht onderzoek¹ over (ontwikkelingen in) drugsgelateerde criminaliteit in andere landen?
2. Welke ontwikkelingen in de gepubliceerde cijfers over drugsgelateerde criminaliteit zijn waarneembaar?
3. Welke positie neemt Nederland in tussen de andere onderzochte landen?

Categorieën drugscriminaliteit

Goldstein (1985) heeft de relatie tussen druggebruikers en criminaliteit in een theoretisch kader geplaatst. Hij onderscheidt drie soorten drugsgelateerde criminaliteit²:

- psychofarmacologische criminaliteit (gepleegd onder invloed van drugs),
- economisch-dwangmatige criminaliteit en
- systemische criminaliteit.

Hij tekent daarbij aan dat er overlap kan zitten tussen deze drie categorieën.

Het EMCDDA verstaat in aansluiting op Goldstein onder 'drugsgelateerde criminaliteit' de volgende soorten criminaliteit:

1. psychofarmacologische criminaliteit (gepleegd onder invloed van een psychoactieve stof)
2. economisch-dwangmatige criminaliteit (pleging om geld (of drugs) te bemachtigen om gebruik voort te zetten)
3. systemische criminaliteit (pleging hangt samen met het functioneren van de illegale drugshandel, als onderdeel van de aanvoer, distributie en het gebruik van drugs)
4. overtredingen van de drugswetgeving (overtredingen van Opiumwet en aanverwante wetten)³.

Het EMCDDA heeft de vierde categorie aan de indeling van Goldstein toegevoegd en uitsluitend over deze laatste toegevoegde categorie, zogenaamde 'drugswetdelic-

---

¹ Het gaat niet om publicaties met `kale` cijferreeksen, maar om onderzoek, dat voorzien is van een inhoudelijke interpretatie.

² Het EMCDDA gebruikt ook de indeling van Goldstein en noemt als vierde categorie drugswetdelicten. Vanwege te weinig data over de eerste drie categorieën, verzamelt het EMCDDA alleen informatie over drugswetdelicten.

³ EMCDDA (2007b)

ten', worden door het EMCDDA systematisch gegevens verzameld¹.

In deze studie wordt drugsgelateerde criminaliteit onderscheiden in vier categorieën, die deels op deze indeling van de EMCDDA aansluiten, maar die toch voornamelijk op praktische gronden gekozen zijn.

- A. Drugswetdelicten: overtredingen van de drugswetgeving (zie punt 4 hierboven) zoals smokkel, productie, handel, bezit en gebruik van cannabis, XTC en andere drugs en georganiseerde drugscriminaliteit,
- B. Delicten gepleegd door druggebruikers: economisch-dwangmatige criminaliteit (zie punt 2 hierboven),
- C. Gedetineerde druggebruikers,
- D. Maatschappelijke gevolgen, met name vormen van overlast.

De onderzoeksvragen worden per categorie beantwoord in de volgende hoofdstukken. Naar aanleiding van categorie A wordt daarnaast kort ingegaan op de (strafrechtelijke) sancties op cannabisgebruik in de verschillende landen. En ten aanzien van categorie B zal ook worden ingegaan op verschillen in type drug en type delict. Het type gebruiker komt zijdelings aan de orde bij de behandeling van categorie D.

Deze vragen worden (voor zover mogelijk) beantwoord voor de periode 1995-2008 en in ieder geval voor de volgende landen: Nederland, Duitsland, België, Groot-Brittannië, Frankrijk, Zweden en de Verenigde Staten.²

Uitvoering studie

Om deze vragen ten aanzien van de vier categorieën te beantwoorden zijn de volgende stappen ondernomen:

- Verzamelen en systematiseren van bestaande onderzoeken met betrekking tot de ontwikkelingen in de genoemde periode in de genoemde landen en in Nederland.
- Verzamelen (deels uit de al eerder verzamelde onderzoeken) van cijfers met betrekking tot de ontwikkelingen in de genoemde periode in de genoemde landen en in Nederland.
- Systematiseren van deze cijfers door omzetting naar indexcijfers, waarbij het jaar 1995 zo veel mogelijk als referentiepunt wordt genomen (1995: index = 100).
- Visualiseren van deze indexcijfers in figuren³.
- Evaluatie van de gevisualiseerde trends tegen de achtergrond van bekende feiten over nationale drugspolitiek, verschillen in wijze van registreren en dergelijke.
- Bepaling van de ontwikkelingen in Nederland ten opzichte van de onderzochte andere landen.

Gezien de eerder genoemde problemen met de onderlinge vergelijkbaarheid van de

---

¹ EMCDDA, (2005a)

² Voor deze landen is door Trimbos Instituut en WODC gekozen, zodat Nederland vergeleken kan worden met de buurlanden: België, Frankrijk, Duitsland en Verenigd Koninkrijk. Daarnaast zijn Zweden en de VS in het onderzoek betrokken, vanwege het afwijkende beleid in deze landen. Indien de informatie gemakkelijk toegankelijk was, zijn meer EU-landen in het onderzoek betrokken, steeds op onderdelen. Bijvoorbeeld als in door het EMCDDA gepubliceerde tabellen ook andere Europese landen zijn opgenomen.

³ Een kwantitatieve meta-analyse maakt geen deel uit van deze studie.

verzamelde cijfers kunnen alleen grote trendverschillen, die niet terug kunnen worden gevoerd op bekende beleidsverschuivingen of op breuken in de registratiemethode, geïnterpreteerd worden als de reflectie van onderliggende verschillen tussen Nederland en de andere landen in de ontwikkeling van de drugsgerelateerde criminaliteit.

Drugsbeleid

De achtergrond van deze vraagstelling wordt gevormd door verschillen tussen het Nederlandse beleid en het beleid in andere landen. Het World Drug Report 2008 van de UNODC¹ stelt echter dat de internationale consensus over het te voeren beleid groot is. Het rapport stelt dat de vrije markt in verslavende middelen, die bestond voordat de internationale gemeenschap in Shanghai in 1909 overeenkwam om drugs te bestrijden, desastreuze gevolgen had. Overheden van verschillende landen speelden een actieve rol in het smokkelen van opium, de populaire drug in die tijd en verdienden daar veel geld aan. Aangezien er belangrijke economische en politieke belangen waren om deze situatie niet te veranderen, is het opmerkelijk dat landen toen met elkaar om de tafel gingen zitten om een wereldwijde oplossing te zoeken om de schade van drugshandel tegen te gaan. Hierop volgend zijn er internationale wetten opgesteld om wereldwijd drugsproblemen aan te pakken. Vandaag de dag maken meer dan 180 landen deel uit van verschillende conventies van de Verenigde Naties, die samen een systeem van internationale controle vormen.

Er zijn ook enkele negatieve neveneffecten van het internationale drugscontrolesysteem, zo stelt het rapport. Bijvoorbeeld het creëren van een zwarte markt. De focus op repressieve maatregelen heeft er wellicht ook toe geleid dat er te weinig aandacht was voor het gezondheidsaspect. Strenge maatregelen in de ene regio zorgden voor overlast in andere regio's en het verbod van bepaalde drugs maakte alternatieve drugs populair. Ten slotte heeft het criminaliseren van druggebruikers ervoor gezorgd dat zij aan de rand van de samenleving belanden en minder toegankelijk zijn voor behandeling.

Deze onbedoelde consequenties vormen uitdagingen voor het internationale drugscontrole beleid, maar mogen nooit de prestaties van honderd jaar drugscontrole overschaduwen, zo concludeert de UNODC. Met het huidige internationale drugsbeleid kunnen de drugsproblemen nooit meer zo groot worden als honderd jaar geleden toen er nog een vrije drugsmarkt bestond, zo meent men.

In dit rapport is de schets van de situatie vóór 1909 vooral gefocust op China, waar destijds een historisch gezien unieke situatie bestond. En het belangrijkste wapenfeit van de internationale samenwerkingsverbanden dat men noemt, is de inderdaad verbluffend grote internationale consensus (meer dan 180 landen nemen deel).

Volgens dit World Drug Report is de werelddrugsmarkt van 1996 tot 2006 stabiel te noemen, afgezien van enkele uitzonderingen in crisisgebieden, zoals Afghanistan en Myanmar. Het aanbod is niet noemenswaardig toegenomen en de totale drugsconsumptie is relatief gelijk gebleven. Het aantal mensen dat ooit drugs heeft gebruikt in de afgelopen 12 maanden, houdt gelijke tred met de toename van de wereldbe-

---

¹ United Nations on Drugs and Crime

volking. Dit is volgens het rapport het resultaat van honderd jaar internationale drugscontrole.

De inperking van de werelddrugsmarkten lijkt te lukken volgens het rapport, maar staat nog wel onder spanning. Het rapport stelt dat het druggebruik is ingeperkt tot minder dan 5% van de wereldbevolking van 15 tot 64 jaar. Het aantal probleemdruggebruikers is zelfs ingeperkt tot 0,6% van de wereldbevolking in deze leeftijdscategorie. Tabak daarentegen, dat legaal verkrijgbaar is in een weliswaar gereguleerde markt, wordt geconsumeerd door ongeveer 25% van de wereldbevolking, terwijl het ook verslavend werkt en gezondheidsrisico's met zich meebrengt. Volgens het World Drug Report 2008 is het een grote prestatie dat na honderd jaar drugsbeleid de drugsproblemen zo beperkt zijn gebleven.

3. Drugswetdelicten

In dit hoofdstuk zal ingegaan worden op ontwikkelingen in drugswetdelicten. In de volgende hoofdstukken zullen vervolgens de overige categorieën van drugsgerelateerde criminaliteit aan de orde komen.

In dit hoofdstuk zullen we allereerst beschrijven hoe drugswetdelicten voor deze studie worden gedefinieerd en wat er al bekend is over ontwikkelingen in drugswetdelicten uit bestaand onderzoek. Daarna zal een trend geschetst worden met behulp van cijfers afkomstig van het EMCDDA.

Begripsafbakening

Drugswetdelicten zijn overtredingen van de drugswetgeving. Het betreft criminaliteit, zoals smokkel, productie en handel, maar ook aankoop, bezit en gebruik van cannabis en andere drugs, voor zover strafbaar gesteld in de verschillende landen.

Aan *persoonlijk gebruik en bezit gerelateerde* drugswetdelicten zijn alle drugswetdelicten die rechtstreeks te maken hebben met het gebruik en bezit van de drug, ten behoeve van consumptie van de drug door de wetsovertreder.

Aan *drugshandel gerelateerde* drugswetdelicten zijn alle drugswetdelicten die niet in relatie tot persoonlijk gebruik staan.

Zoals al gezegd zijn er aanzienlijke verschillen tussen landen in drugswetgeving. In sommige landen, zoals Frankrijk, Finland, Griekenland, Luxemburg en Zweden is druggebruik verboden. In andere landen, zoals Ierland, Nederland en Spanje is het bezit van softdrugs (zoals cannabis) voor eigen gebruik toegestaan. Ook heeft elk land zijn eigen strafmaat voor drugswetdelicten, variërend van geen strafvervolgning, een waarschuwing en een boete tot aan gevangenisstraf toe¹.

Drugswetdelicten in Europa

In verschillende zoekmachines² is gezocht naar artikelen over drugs en criminaliteit. Ook rapporten van de VN, de EU en Nederland over de drugsituatie in verschillende landen zijn bij dit onderzoek betrokken. Hieronder wordt een aantal artikelen besproken die handelen over drugswetdelicten in Europa.

Ontwikkelingen van 1990 tot 2000

Killias en Aebi (2000) hebben de trend van delicten in Europa beschreven van 1990 tot 1996, waaronder drugswetdelicten. 32 landen werden in het onderzoek betrokken, waarvan 26 landen³ politiedata leverden voor drugswetdelicten voor de

¹ EMCDDA, 2008d; Galto en St. Pierre, 2002

² Omega (omega.library.uu.nl), scholar.google.nl

³ Oostenrijk, Kroatië, Cyprus, Denemarken, Estland, Finland, Frankrijk, Duitsland, Griekenland, Hongarije, Ierland, Italië, Letland, Litouwen, Luxemburg, Moldavië, Nederland, Polen, Roemenië, Rusland, Slovenië, Zweden, Zwitserland, Macedonië, Noord-Ierland, Schotland

hele periode 1990 tot 1996. Killias en Aebi kijken niet naar elk land afzonderlijk, maar naar de Europese trend, die ze proberen te verklaren met response theorieën.

Zij zien de door de politie geregistreerde drugswetdelicten in Europa toenemen. Uit hun analyse blijkt dat het totaal aantal drugswetdelicten per 100.000 inwoners sterker toeneemt (met 69%) dan het aantal drugshandel delicten (32%). Deze toename in het totaal aantal drugswetdelicten komt overeen met de geregistreerde toename van druggebruik tijdens de negentiger jaren in alle landen van de Europese Unie en Noorwegen¹. De toename in druggebruik valt volgens de auteurs te wijten aan de grotere beschikbaarheid van drugs in Europa door veranderde drugshandelroutes sinds 1989 en het opengooien van de Europese grenzen, waardoor drugsdistributie vanuit voornamelijk het Midden Oosten eenvoudiger is geworden. De prijsdalingen van heroïne en cocaïne getuigen volgens hen van deze grotere beschikbaarheid.

Frappant is dat ze geen bewijs zeggen te vinden voor 'zero tolerance' of 'response theorieën, volgens welke het aantal delictplegers afneemt, wanneer de pakkans toeneemt. Killias en Aebi meten een repressief beleid met grotere pakkans af aan het percentage veroordelingen van het totale aantal aangiftes. Er wordt dus aangenomen dat de mate waarin aangiftes alle criminaliteit weerspiegelen over de tijd constant is. Fluctuaties in de proportie ongeregistreerde criminaliteit (zogenaamde dark number) worden buiten beschouwing gelaten.

Het blijkt dat de kans op veroordeling over het algemeen afneemt voor de meeste delicten, behalve voor geweldsdelicten. Zo is de kans op veroordeling voor drugswetdelicten met 20% afgenomen, van 54% in 1990 tot 43% in 1996². Killias en Aebi noemen het opmerkelijk dat de kans om veroordeeld te worden voor geweldsdelicten met 29% toeneemt, terwijl juist deze categorie delicten substantieel toeneemt. Het aantal geregistreerde geweldsdelicten neemt dus toe, maar het aantal veroordelingen neemt nog sterker toe, waardoor de kans om veroordeeld te worden ook toeneemt. Ze concluderen dat de response theorieën hierdoor niet gesteund worden. Daarbij kan aangetekend worden dat drugsdelicten ook toenemen, terwijl de kans op veroordeling voor deze categorie juist afneemt. Dit gegeven ondersteunt weer wel de genoemde 'respons' theorieën. Gegevens voor Nederland afzonderlijk zijn niet beschikbaar.

Ook na 1996 zet de trend van een toename in drugswetdelicten door, zo blijkt uit een onderzoek van Aebi uit 2004. In zijn onderzoek zijn 11 landen betrokken³ en er wordt gekeken naar de criminaliteitstrend van 1990 tot 2000, waaronder drugswetdelicten. Uit de resultaten blijkt dat de landen gezamenlijk een stijging van 161% van drugswetdelicten kennen in 2000 ten opzichte van 1990⁴.

---

¹ EMCDDA, 2008d; Killias en Aebi, 2000; Aebi, 2004

² Bijlage 2

³ Data van European Sourcebook of crime and criminal justice statistics. Deelnemende landen: Oostenrijk, Finland, Frankrijk, Duitsland, Griekenland, Italië, Noorwegen, Zweden, Zwitserland, Noord-Ierland en Schotland

⁴ Bijlage 3

Samengevat blijkt uit de gegevens van Killias en Aebi (2000, 2004) dat het aantal drugswetdelicten van 1990 tot 2000 in Europa is toegenomen. Nederland wijkt niet af van deze trend. Het aantal drugshandeldelicten neemt over deze periode minder toe dan het totaal aantal drugswetdelicten, wat impliceert dat vooral de aan persoonlijk gebruik gerelateerde delicten zijn toegenomen.

In het onderzoek van Bless¹ (2001), in opdracht van de Pompidou Group, wordt het aantal drugswetdelicten per stad, drugshandel en gebruik gerelateerde delicten, cannabisgerelateerde delicten en veroordelingen beschreven. Uit het onderzoek blijkt dat voornamelijk Oost-Europese steden een stijgende trend kennen van arrestaties voor drugswetdelicten, alleen de aan cannabis gerelateerde arrestaties blijven gelijk. In West-Europese steden blijven de meeste drugswetdelicten gelijk, maar het aantal drugshandeldelicten neemt toe. Dit is in tegenstelling tot de onderzoeken van Killias en Aebi, maar kan verklaard worden door een stabilisering van drugswetdelicten in steden, omdat drugscriminaliteit zich verspreid van de steden naar meer rurale gebieden.

Ook het totaal aantal inbeslagnames van drugs blijft in deze periode stabiel in West-Europa. Het aantal beslagleggingen neemt in Oost-Europa toe, afgezien van de inbeslagnames van cannabis. Het aantal drugswetdelicten en aantal inbeslagnames van drugs zijn volgens de auteur sterk met elkaar verbonden, omdat bij de meeste drugswetdelicten drugs wordt geconfiscieerd. Andere indicatoren om de omvang van drugshandel te meten zijn moeilijk te vinden, volgens Bless. De informatie die er te vinden is, is afkomstig van politieregistraties. De consistentie en de betrouwbaarheid van deze gegevens kunnen in twijfel getrokken worden en de Epidemiologie groep van de Pompidou Group heeft nog geen algemeen geaccepteerde manier gevonden om dit soort informatie te verzamelen, volgens Bless. Informatie over de puurheid en de prijs van straatdrugs is nauwelijks beschikbaar.

Wanneer we de trendanalyses van Bless bekijken voor de Nederlandse situatie over de jaren 1990 tot 1998 in vergelijking tot andere landen, zien we dat het aantal arrestaties voor drugswetdelicten in Amsterdam per 100.000 inwoners stabiel was, net als in Geneve, Dublin, en Lissabon. In Kopenhagen, Luik en Parijs nam het aantal arrestaties af, in de overige steden, zoals Hamburg, Helsinki, Warschau, Stockholm, Moskou, Praag en Boedapest, namen arrestaties voor drugswetdelicten toe.

Het absolute aantal arrestaties in Amsterdam per 100.000 was 391 in 1998 (het referentiejaar) dit is minder dan in Kopenhagen (referentiejaar 1997: 1247), Hamburg (1997: 780), Brussel (1997: 653), Charleroi (1998: 583) en Geneve (1996: 464), maar meer dan Helsinki (1998: 365), Luik (1996: 361), Dublin (1998: 321), Warschau (1996: 281), Stockholm (1996: 192), Parijs (1998: 176), Athene (1997: 149), Lissabon (1998: 114) en Moskou (1998: 95)².

---

¹ Technical advisor for epidemiology of the Pompidou Group. De Pompidou Group is een internationaal samenwerkingsorgaan van de Raad van Europa om drugsmisbruik en illegale drugshandel te bestrijden.

² Hier zijn enkele grote steden genoemd en in ieder geval de steden in de landen: Nederland, Duitsland, België, Frankrijk en Zweden. Over steden in de VS en Engeland worden geen gegevens vermeld.

In Kopenhagen, Amsterdam en Parijs nam het aantal arrestaties voor druggebruik af, in Hamburg nam het toe en in Geneve bleef het stabiel. Arrestaties gerelateerd aan cannabis bleven in Amsterdam stabiel, net als in Geneve en Parijs. In Hamburg nam het aantal cannabisgerelateerde arrestaties toe.

Slechts enkele West-Europese landen hebben voor deze studie data geleverd over het aantal veroordelingen voor drugswetdelicten per 100.000 inwoners. De trend voor het aantal veroordelingen in Amsterdam was stabiel van 1990 tot 1996 (124 veroordelingen in 1996), net als in Geneve (1996: 100). In Hamburg nam het aantal veroordelingen af (1996: 80) en in Parijs ook (1998: 76).

Het aantal drugs inbeslagnames bleef in Amsterdam gelijk (heroïne, cocaïne) en nam af voor cannabis en amfetamine. De hoeveelheid drugs die in Amsterdam in beslag werd genomen bleef gelijk, volgens Bless. In Geneve bleef het aantal drugs inbeslagnames gelijk voor cannabis, heroïne en amfetamine, maar nam het aantal cocaïne inbeslagnames toe. Over de hoeveelheid in beslag genomen drugs zijn er geen gegevens, net als voor Hamburg en Parijs. In Hamburg nam het aantal inbeslagnames van drugs toe, voor amfetamines zijn er geen gegevens. In Parijs nam het aantal heroïne inbeslagnames af en het aantal cocaïne, cannabis en amfetamine inbeslagnames bleef gelijk.

De ontwikkelingen in Amsterdam wijken niet af van de overige onderzochte steden.

Ontwikkelingen van 2000 tot 2008

Over de ontwikkelingen van 2000 tot 2008 zijn geen relevante longitudinale studies verschenen. De enige rapportages over deze jaren zijn de jaarverslagen van het EMCDDA (2007) en de rapporten van het European sourcebook of crime and criminal justice statistics¹. Deze rapporten worden hieronder behandeld.

Het European Sourcebook geeft de veranderingen in criminaliteit per 100.000 inwoners, waaronder drugswetdelicten en drugshandel gerelateerde delicten over de jaren 1995 tot 2003.

Drugswetdelicten zijn hierboven gedefinieerd (zie kader). Het zijn door de politie geregistreerde overtredingen van de nationale drugswetgeving. De data zijn afkomstig van politiestatistieken. Gebruik en bezit van kleine hoeveelheden voor persoonlijk gebruik zijn niet in elk land strafbaar gesteld of worden niet vervolgd, zoals in Nederland, en worden dan dus niet meegeteld als drugswetdelicten.

---

¹ WODC, 2003 en 2006

Tabel 1 Drugswetdelicten, per 100.000 inwoners de procentuele veranderingen per land

	% verandering in 2000 tov 1995	% verandering In 2003 tov 2000
België	n.b.	-19 %
Nederland*	n.b. ¹	105%
VK: Engeland/ Wales**	n.b.	n.b.
VK: Noord-Ierland	0 %	n.b.
VK: Schotland	25 %	29 %
Zweden***	13 %	25 %
Duitsland	53 %	4 %
Frankrijk	29 %	19 %

European sourcebook of crime and criminal justice statistics, 2003 en 2006

* het aantal drugswetdelicten betreft alleen drugshandel, aangezien bezit van kleine hoeveelheden voor persoonlijk gebruik gedoogd wordt.

** t.g.v. een verschuiving in de dataverzameling tussen 1997 en 1998 zijn gegevens niet bruikbaar.

*** importeren van drugs is niet meegeteld.

Het European Sourcebook beschrijft een stijgende trend van drugswetdelicten tussen 1995 en 2000 voor België, Frankrijk, Duitsland, Schotland, Noord-Ierland en Zweden (zie tabel 1). Voor Nederland en Engeland en Wales zijn er geen trendgegevens. Tussen 2000 en 2003 is er een afnemende trend in België van 19% ten opzichte van 2000. In Frankrijk neemt het aantal drugswetdelicten toe, net als in Zweden en Schotland. Het aantal drugswetdelicten per 100.000 inwoners neemt in Nederland met 105% toe ten opzichte van 2000 (zie tabel 1).

In sommige onderzochte landen is volgens het European Sourcebook een afnemende trend in drugshandel gerelateerde delicten te zien. Het aantal aan drugshandel gerelateerde delicten neemt af in Frankrijk, Zweden en Noord-Ierland (zie tabel 2). België en Duitsland kennen een stijging van aan drugshandel gerelateerde drugswetdelicten en in Engeland, Wales en Schotland blijft de trend stabiel van 1995 tot 2000. Van 2000 tot 2003 neemt het aantal aan drugshandel gerelateerde delicten in België en Duitsland juist af, terwijl in Frankrijk een stijgende trend valt te bespeuren (zie tabel 2). In Zweden stabiliseert het aantal aan drugshandel gerelateerde drugswetdelicten en in Schotland blijft de trend stabiel². Voor Engeland, Wales en Noord-Ierland zijn er van 2000 tot 2003 geen gegevens beschikbaar en voor Nederland zijn er voor de hele periode van 1995 tot 2003 geen gegevens beschikbaar³.

¹ Verschillen in de gegevens voor Nederland tussen tabel 1 en figuur 1 kunnen verklaard worden door het gebruik van verschillende bronnen. Het European Sourcebook (tabel 1) heeft gegevens aangeleverd gekregen door het ministerie van justitie (WODC), Het EMCDDA heeft (voor o.a. tabel 3 en figuur 1) gegevens gekregen voor Nederland van de KLPD.

² De belangrijkste verschillen in het aantal drugswetdelicten en het aantal drugshandel delicten tussen landen zijn ontstaan door het insluiten of uitsluiten van drugswetdelicten voor persoonlijk gebruik.

³ De vierde editie van het European sourcebook, dat de jaren 2004 tot 2007 zal bevatten, zal in 2009 uitgebracht worden en is daarom niet in dit onderzoek opgenomen.

Tabel 2 Drugshandel gerelateerde delicten, per 100.000 inwoners de procentuele veranderingen per land

	% verandering in 2000 tov 1995	% verandering in 2003 tov 2000
België	n.b.	-12 %
Nederland*	n.b.	n.b.
VK: Engeland en Wales	-8 %	n.b.
VK: Noord-Ierland	-37 %	n.b.
VK: Schotland	8 %	3 %
Zweden	-36 %	-7 %
Duitsland	35 %	-18 %
Frankrijk	-26 %	41 %

European sourcebook of crime and criminal justice statistics, 2003 en 2006

* Het European sourcebook geeft geen gegevens voor Nederland, hoewel deze gegevens wel verzameld zijn (zie tabel 5).

Uit de National Reports die jaarlijks door de lidstaten worden uitgebracht aan het EMCDDA blijkt het volgende. In het National Report aan het EMCDDA (2007) meldt Nederland geen recente toename van het aantal opiumwetzaken. Wel is dit aantal flink gestegen van 11.600 in 2000 naar 22.000 in 2004. Vooral het aantal aan cannabis gerelateerde zaken is toegenomen van 4.500 naar 10.340. 67% van de zaken (14.740) betreft productie en/of handel, waarvan 55% betrekking heeft op softdrugs. De gemiddelde leeftijd van de wetsovertreders is 33 jaar en 16% is vrouw (in 2000 13%).

Duitsland meldt nauwelijks fluctuaties sinds 2004 in misdrijven gericht op het verkrijgen van drugs (voornamelijk receptvervalsing of diefstal van recepten). Sinds 1996 loopt het aantal zaken in verband met drugshandel voor cannabis sterk op (59% van alle zaken), ook voor amfetaminen is er stijging (9% van alle zaken), voor heroïne en cocaïne daalt het aantal zaken. Aan gebruik gerelateerde zaken zijn voor cannabis sterk gestegen tot 2004, maar daarna weer afgenomen.

Frankrijk meldt voor 2005 een toename van 15% in veroordelingen op basis van de drugswetgeving ten opzichte van 2004 (belangrijkste misdrijf). Sinds 2002 is er een sterke toename van dergelijke veroordelingen van 21.777 (2002) naar 36.289 (2005, voorlopig cijfer). Het merendeel van deze veroordelingen betreft bezit, aankoop of gebruik (71%), 29% betreft in- en export, productie, handel en uitbaten¹, transport, aanbod en dealen. Slechts 5,5% van de veroordeelden is vrouw. Ook uit de cijfers over arrestaties blijkt dat het meestal gaat om persoonlijk gebruik (85%) en bijna altijd om aan cannabis gerelateerde zaken (86%). Het aantal arrestaties in verband met drugswetgeving neemt overigens af, in tegenstelling tot de hierboven gemelde toename van de veroordelingen. Zo neemt het aantal arrestaties in verband met cannabis in 2005 en 2006 af, na een stijging in de voorgaande jaren. Aan heroïne gerelateerde arrestaties nemen in 2005 en 2006 wel toe, na een systematische daling in de jaren 90. Ook de gemiddelde leeftijd van de gear-

¹ De Franse termen 'emploi' (gebruik in de zin van uitbaten) en 'usage' (gebruik in de zin van consumeren) zijn in het engelstalige rapport beide met 'use' vertaald.

resterden in verband met heroïne loopt niet meer op, zoals dat voorheen het geval was. Het aantal arrestaties voor crack is sterk gedaald.

In België wordt voor 2006 een toename van het aantal aangiften (of ter kennis van de politie gekomen overtredingen)¹ in verband met drugs gemeld ten opzichte van 2004 (met ongeveer 18%). Circa 60% is cannabis gerelateerd, maar ten opzichte van 2004 is het aantal cannabiszaken niet toegenomen in 2006. Cijfers uit Brussel wijzen er op dat het merendeel (75%) betrekking heeft op gebruik en bezit. Het aantal overtredingen² van de drugswetten is in 2005 sinds 2000 met 14% afgenomen, in 2004 en 2005 is het aantal overtredingen nagenoeg hetzelfde gebleven.

In Zweden groeide het aantal veroordeelden voor drugswetdelicten de afgelopen 10 jaar gemiddeld met circa 7% per jaar, in 2006 met 13% ten opzichte van 2005. Het aantal drugswetdelicten groeide dat jaar met 24%. Bezit (28%) en gebruik van drugs (53%) zijn de meest voorkomende redenen van de veroordeling en zijn iets toegenomen in 2006 (respectievelijk met 2 en 4%). Smokkel (5%) en aanbieden van drugs (3%) zijn niet veel voorkomende redenen van de veroordeling. 74% van de veroordelingen wordt door de Zweden gekenschetst als 'minor offence', 24% als 'non-minor' en 2% als 'severe'.

In Engeland en Wales zijn alle drugswetdelicten in 2006/7 met 9% toegenomen ten opzichte van 2005/6. Uit onderzoek blijkt dat deze toename, evenals de toename in voorgaande jaren, voornamelijk toegeschreven kan worden aan een toename van delicten in verband met bezit van cannabis. In 2006/7 namen deze cannabisdelicten met 9% toe, het jaar daarvoor zelfs met 36%. Bezit van andere drugs nam met 12% toe³. De totale criminaliteit daalde met 3% (inclusief drugscriminaliteit die dus met 9% toenam), waaronder de categorieën veelal door verslaafden gepleegde criminaliteit, zoals inbraak in huizen (-3%), andere inbraak (-7%), andere diefstal (-5%), autocriminaliteit (-4%). Alleen het aantal berovingen nam marginaal toe (+1%).

Samenvattend. Bovenstaande overzicht maakt duidelijk dat er het afgelopen decennium over het algemeen een toename is in de geregistreerde criminaliteit met betrekking tot drugs, vooral ten gevolge van een toename van het door de politie geregistreerde gebruik of bezit voor eigen gebruik. Uit de gegevens over de ontwikkeling van de prevalentie van druggebruik blijkt echter dat het gebruik van drugs terzelfdertijd niet tot nauwelijks is toegenomen (Rodenburg e.a. 2005). Weliswaar zijn de 'ooit-prevalenties' toegenomen voor cannabis en voor harddrugs, maar de jaar- en maandprevalenties en -incidenties zijn niet gestegen. Er zijn dus wel meer mensen in aanraking gekomen met verschillende drugs, maar dit gaat niet samen met aantoonbaar meer gebruik. De toename in de drugscriminaliteit zal zodoende hoogstwaarschijnlijk vooral terug te voeren zijn op verhoogde opsporingsinspanningen.

Nederland wijkt af van de andere besproken landen in die zin dat de toename van

---

¹ 'Reports'.

² 'Offences'.

³ De gerapporteerde cijfers zijn dus onderling niet consistent: 9% toename alle drugswetdelicten gaat niet samen met 9% toename cannabis gerelateerd en 12% toename andere drugs.

het aantal drugswetdelicten aan het begin van deze eeuw niet terug te voeren is op een toename in het aantal gevallen van gebruik of bezit voor eigen gebruik, die immers in Nederland niet vervolgd worden.

Statistische gegevens over drugscriminaliteit

Uit het bovenstaande komt niet naar voren dat het aantal drugswetdelicten in Nederland qua trend afwijkt van de ontwikkelingen in Duitsland, België, Frankrijk, Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten en Zweden. In de hiernavolgende paragraaf worden er trends geschetst van de ontwikkelingen in de onderzochte landen tussen 1995 en 2006, met behulp van onder andere de cijfers van het EMCDDA.

Het EMCDDA coördineert een netwerk genaamd Reitox van nationale steunpunten (National Focal Points, NFP's) dat opgezet is in 27 Europese lidstaten en Noorwegen. Dit Reitox netwerk verzamelt alle informatie en data van deze landen aangaande drugs en drugsverslaving, zodat er vergelijking tussen landen mogelijk is¹. In de dataverzameling wordt het totaal aantal geregistreerde drugswetdelicten opgenomen. Het totale aantal drugswetdelicten wordt vervolgens onderverdeeld naar soort drugswetdelict en naar soort drug (zie overzicht 1).

Overzicht 1 Drugswetdelicten en onderverdelingen naar soort delict en soort drug

---

Drugswetdelicten

Totaal aantal geregistreerde drugswetdelicten, namelijk overtredingen van de nationale drugswetgeving (gebruik, bezit, handel, etc.)*

onderverdeeld naar soort delict**

Persoonlijk gebruik en bezit gerelateerd***

Drugshandel gerelateerd

onderverdeeld naar soort drug****

Cannabis gerelateerd

Heroïne gerelateerd

Cocaïne gerelateerd

Bron: EMCDDA, 2008e

* Verschillen in definitie van drugswetdelicten tussen landen zijn te vinden in bijlage 4, verschillen in dataverzameling zijn te vinden in bijlage 5.

** Verschillen in definitie van drugshandel versus gebruik en bezit gerelateerd zijn te vinden in bijlage 7.

*** Voor Nederland alleen drugswetdelicten gerelateerd aan bezit, aangezien gebruik gedoogd wordt.

**** Verschillen tussen landen in definitie van cannabis gerelateerde drugswetdelicten zijn te vinden in bijlage 9, van heroïne in bijlage 10, van cocaïne in bijlage 11.

De toe- of afname van drugswetdelicten in verschillende landen is desondanks moeilijk te vergelijken. Elk land hanteert namelijk zijn eigen definities en de nationale steunpunten verzamelen verschillende data. Het ene land verzamelt bijvoorbeeld alle arrestaties naar aanleiding van drugswetdelicten, het andere land alle verdachten van drugswetdelicten of juist het aantal veroordeelden. Hierdoor kunnen de data van verschillende landen niet direct vergeleken worden.

Ook hangt het aantal geregistreerde drugswetdelicten af van de wetgeving, van

---

¹ EMCDDA, 2008 <http://www.emcdda.europa.eu/about/partners/reitox-network>

handhavingmogelijkheden en opsporingsprioriteit in het desbetreffende land. Gebruik van softdrugs wordt bijvoorbeeld in Nederland toegestaan en wordt in Frankrijk bestraft, waardoor gebruik van marihuana in Frankrijk als een overtreding van de drugswet geregistreerd wordt en in Nederland niet. Daarom zal alleen gekeken worden naar de mate waarin drugswetdelicten toe- of afnemen ten opzichte van het jaar 1995 aan de hand van indexcijfers (zie Figuur 1)¹.

Maar zelfs op basis van verschillen in trends kunnen er niet direct conclusies worden getrokken. Door veranderende wetgeving of beleid kunnen er fluctuaties optreden in het aantal drugswetdelicten dat gerapporteerd wordt. Daarom houdt het EMCDDA een online database bij met informatie over drugsgerelateerde wetgeving van de Europese lidstaten en Noorwegen (European Legal Database on Drugs, de ELDD)². Met behulp van deze database hoopt men na te kunnen gaan of fluctuaties in drugswetdelicten toe te schrijven zijn aan veranderingen in wetgeving en beleid.

Voor de Verenigde Staten worden gegevens bijgehouden door het Federal Bureau of Investigation (FBI) in het Uniform Crime Reporting (UCR) Program³. In het UCR programma wordt het aantal arrestaties in de Verenigde Staten bijgehouden. Voor sommige staten zijn gegevens voor verschillende jaren geschat, bij gebrek aan absolute data⁴. Drugswetdelicten betreffen overtredingen van wetten die de productie, de distributie en/ of het gebruik van bepaalde stoffen verbieden. Het gaat hier om arrestaties vanwege illegaal kweken, vervaardigen, distribueren, verkopen, aankopen, gebruik, bezit, vervoer of invoer van drugs of verdovende middelen. De volgende soorten drugsdelicten worden onderscheiden: marihuana, heroïne en cocaïne. Ook het U.S. Bureau of Justice Statistics⁵ publiceert data, waarvan gebruik is gemaakt.

Werkwijze

In de eerste plaats zijn de verschillen tussen landen zichtbaar gemaakt, in de weergegeven tabellen, door de gegevens in het referentiejaar te corrigeren voor de omvang van de bevolking. Omdat de landen qua absolute cijfers niet onderling vergeleken kunnen worden, geeft dit een idee over het aantal geregistreerde drugswetdelicten per land.

In de tweede plaats worden er cijferreeksen geanalyseerd, die worden gepresenteerd in de vorm van figuren. Omdat de *trend* van drugswetdelicten centraal staat, gaat het steeds om indexcijfers. De toe- of afname wordt in kaart gebracht door een referentiejaar te nemen. Dit jaar krijgt het indexcijfer 100. Fluctuaties ten opzichte van dat jaar worden in beeld gebracht. Bij toename van 10% in het tweede jaar stijgt de index van 100 naar 110, bij een toename van weer 10% in het derde jaar van 110 naar 121.

De veranderingen in de figuren zijn dus geen absolute veranderingen, maar de

---

¹ EMCDDA, 2008e

² EMCDDA, 2008 <http://eldd.emcdda.europa.eu/html.cfm/index5029EN.html>

³ FBI, U.S. Department of Justice (2007) crime in the United States
<http://www.fbi.gov/ucr/cius2007/arrests/index.html>

⁴ FBI, U.S. Department of Justice (2007) crime in the United States
http://www.fbi.gov/ucr/cius2007/data/table_01_dd.html dataverantwoording

⁵ U.S. Bureau of Justice Statistics, <http://www.ojp.usdoj.gov/bjs/>

Tabel 3 Aantal drugswetdelicten per 100.000 inwoners

	Type registratie	1998
België	delicten	141
Duitsland	delicten	264
Frankrijk	personen	152
Nederland	delicten	81
Zweden	personen	130
Verenigd Koninkrijk	personen	223
Verenigde Staten	delicten	325

Bron: EMCDDA, 2007; Eurostat, 2009; U.S. Department of Justice, FBI, 2007; U.S. Census, 2009

procentuele veranderingen ten opzichte van het voorgaande jaar.

Verschillende malen is als referentiejaar niet het eerste jaar genomen waarover gegevens beschikbaar zijn, maar het eerste jaar waarover gegevens over *Nederland* beschikbaar zijn, vergelijk bijvoorbeeld figuur 1. Het jaar 1995 is het jaar waarover voor de meeste landen gegevens beschikbaar zijn, maar Nederland levert pas gegevens vanaf 1998 en om die reden is het jaar 1998 als referentiejaar gekozen. De gegevens van Nederland en alle andere landen zijn nu onderling vergelijkbaar, wat niet het geval zou zijn als 1995 als referentiejaar was genomen. De trend voor Nederland zou dan in 1998 begonnen zijn met 100, terwijl de andere landen in dat jaar al een stijging of daling achter de rug hebben.

Het aantal drugswetdelicten per 100.000 inwoners is in Nederland lager dan in alle andere onderzochte landen (zie tabel 3). In het referentiejaar 1998 registreerde Nederland 81 drugswetdelicten per 100.000 inwoners, terwijl in alle andere landen het aantal drugswetdelicten ruim boven de 100 ligt. De Verenigde Staten registreerden 326 drugswetdelicten per 100.000 inwoners, België 141 en Duitsland 264 per 100.000 inwoners. Frankrijk registreerde 152 personen die een drugswetdelict hebben begaan in 1998, Zweden 130 en het Verenigd Koninkrijk 223 per 100.000 inwoners. Deze cijfers kunnen zoals al gezegd niet zonder meer met elkaar vergeleken worden, vanwege de grote verschillen in registratie¹ (bijvoorbeeld delicten versus personen, verdachten versus veroordeelden). Het lage aantal drugswetdelicten per 100.000 inwoners in Nederland is terug te voeren op het geringe aantal geregistreerde drugswetdelicten in verband met bezit en gebruik (vgl. tabel 4).

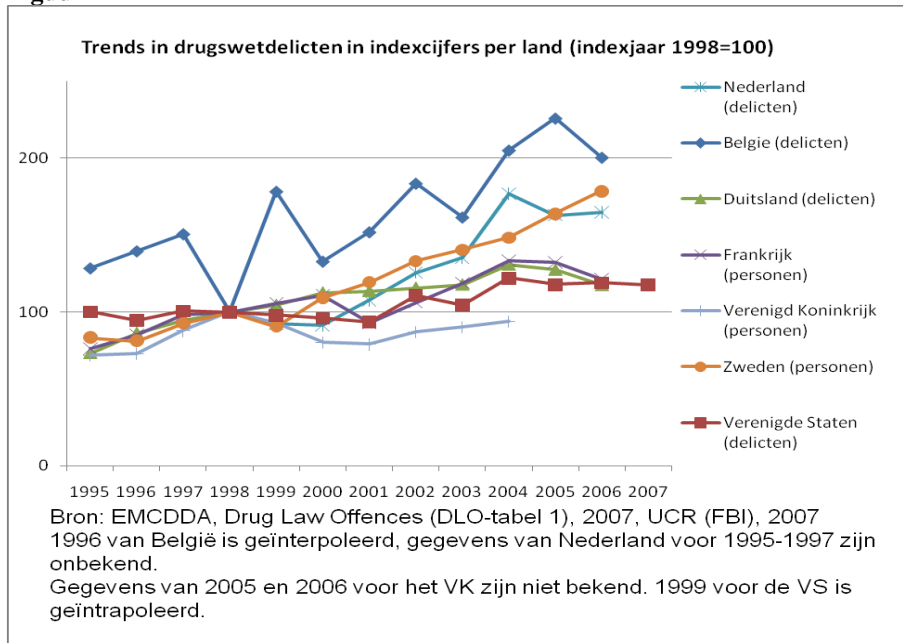
Wanneer de ontwikkelingen worden bekeken blijkt het volgende. Er is sprake van een toename in drugswetdelicten voor alle onderzochte landen tussen 1995 en 2004 (zie figuur 1).

Nederland volgt daarin dezelfde trend als België², Duitsland, Frankrijk, de VS,

¹ De verschillende definities van drugswetdelicten en de wijze van registratie per land zijn te vinden in bijlage 4.

² België wijkt iets af van deze trend, maar deze afwijkingen zijn terug te voeren op tussentijdse veranderingen in de methode van dataverzameling, zie bijlage 5.

Figuur 1

Griekenland, Luxemburg, Oostenrijk en Finland. Van 1995 tot 2003 of 2004 stijgen de drugswetdelicten in deze landen, daarna nemen de drugswetdelicten licht af¹. In het Verenigd Koninkrijk en Italië neemt het aantal drugswetdelicten tussen 1995 en 1998 toe (van indexcijfers 72 en 44 naar 100) en blijft daarna min of meer stabiel (respectievelijk indexcijfer 94 en 104 in 2004).

Over de jaren 2005 en 2006 zijn er voor het Verenigd Koninkrijk geen gegevens beschikbaar. Zweden kent een stijgende lijn in het aantal drugswetdelicten (van indexcijfer 100 in 1998 naar 179 in 2006), net als Denemarken (224 in 2006), Ierland (195 in 2006) en Spanje (289 in 2006).

Drugswetdelicten kunnen onderverdeeld worden in aan drugshandel gerelateerde delicten enerzijds en drugswetdelicten gerelateerd aan persoonlijk gebruik en bezit anderzijds. Eerst zal weer gekeken worden naar de absolute aantallen delicten per 100.000 inwoners in het referentiejaar, daarna zullen de verschillende trends aan de orde komen. Deze onderverdeling van drugswetdelicten wordt in de meeste landen sinds 2000 geregistreerd, maar voor Nederland zijn er pas gegevens beschikbaar vanaf 2004, daarom wordt 2004 hier als referentiejaar genomen.

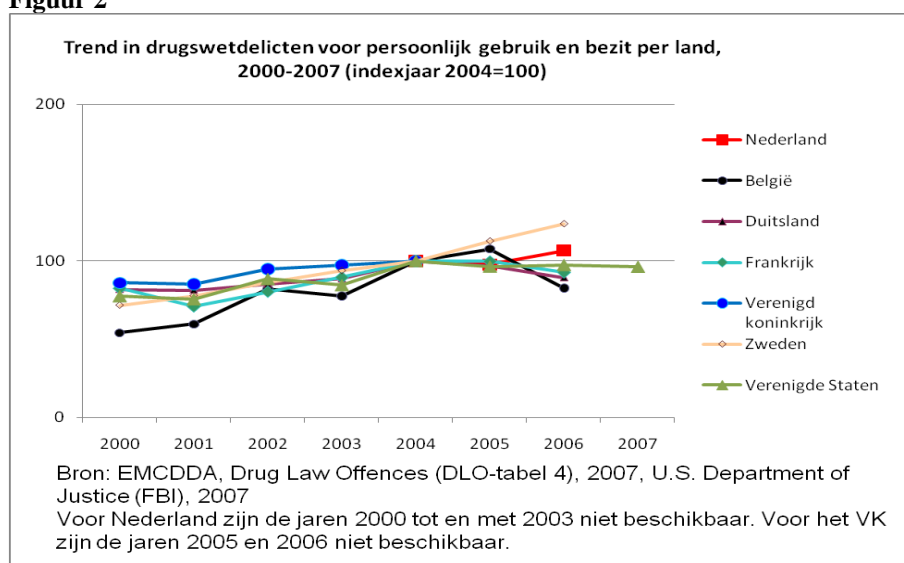
Het aantal drugswetdelicten voor persoonlijk gebruik en bezit per 100.000 inwoners is in Nederland lager dan in alle overige onderzochte landen. Waar Duitsland, de VS en België in 2004 respectievelijk 243, 242 en 316 delicten per 100.000 inwoners registreren, noteert Nederland slechts 40 drugswetdelicten gerelateerd aan persoonlijk gebruik en bezit per 100.000 inwoners, omdat in Nederland persoonlijk gebruik niet strafbaar is. De overige landen zitten hier tussenin (zie tabel 4).

¹ Voor de landen Griekenland, Luxemburg, Oostenrijk, Finland, Italië, Denemarken, Ierland en Spanje, zie bijlage 6.

Tabel 4 Aantal drugswetdelicten voor persoonlijk gebruik en bezit per 100.000 inwoners

	Type registratie	2004
België	Delicten	216
Duitsland	Delicten	243
Frankrijk	Personen	163
Nederland	Delicten	40
Zweden	Personen	160
Verenigd Koninkrijk	Personen	181
Verenigde Staten (alleen bezit)	Delicten	242

Bron: EMCDDA, 2007; Eurostat, 2009; U.S. Department of Justice, FBI, 2007; U.S. Census, 2009

Figuur 2

Er is een toename in alle onderzochte landen van drugswetdelicten voor gebruik en bezit¹ (zie figuur 2). Aan gebruik en bezit gerelateerde drugswetdelicten nemen sinds 2000 tot 2006 in lichte mate toe in België, Duitsland, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk, Zweden, Oostenrijk, de VS en Noorwegen (van gemiddeld² indexcijfer 77 voor deze landen in 2000 tot gemiddeld 98 in 2006). Voor Nederland zijn er zoals vermeld slechts gegevens over 2004 tot 2006, maar de trend komt overeen met de trend in de overige landen. In Ierland, Spanje en Luxemburg³ is er sprake van een golfbeweging tussen 2000 en 2006, die resulteert in een toename van gemiddeld indexcijfer 96 voor deze landen in 2006 naar gemiddeld indexcijfer 155 in 2006.

¹ De methodologische veranderingen in registratie sinds 1995 in België, Spanje, Luxemburg en Oostenrijk zijn beschreven in bijlage 7. In de overige onderzochte landen zijn er geen methodologische veranderingen tussen 1995 en 2006.

² Het gemiddelde indexcijfer is berekend door voor het genoemde jaar, de beschikbare indexcijfers van de landen op te tellen (In 2000: VK, Zweden, België, Frankrijk, Duitsland, Noorwegen en Oostenrijk, VS; in 2006: België, Zweden, Frankrijk, Duitsland, Oostenrijk, VS en Nederland) en door het aantal landen te delen.

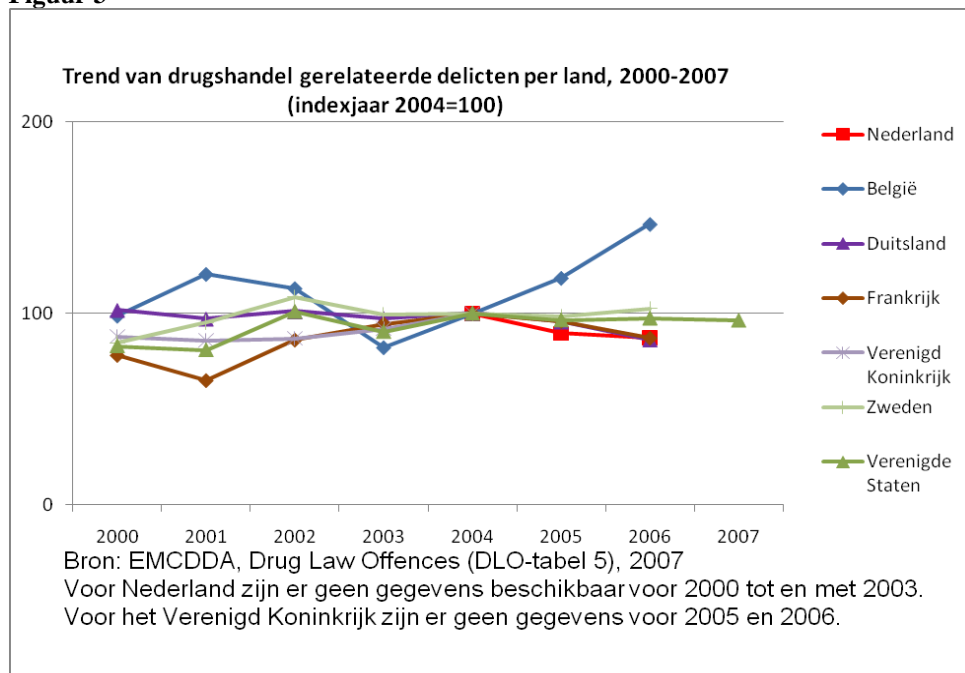
³ Zie voor de landen Oostenrijk, Noorwegen, Ierland, Spanje en Luxemburg bijlage 8.

Tabel 5 Aantal drugshandel gerelateerde drugswetdelicten per 100.000 inwoners

	Type registratie	2004
België	delicten	66
Duitsland	delicten	91
Frankrijk	personen	13
Nederland	delicten	97
Zweden	personen	30
Verenigd Koninkrijk	personen	28
Verenigde Staten (vervaardiging en verkoop)	delicten	66

Bron: EMCDDA, 2007; Eurostat, 2009; U.S. Department of Justice, FBI, 2007; U.S. Census, 2009

Figuur 3

Qua drugshandel gerelateerde drugswetdelicten is het aantal delicten per 100.000 inwoners in Nederland, in tegenstelling tot het aantal aan gebruik en bezit gerelateerde drugswetdelicten, hoger dan in de overige landen. Nederland registreert 97 delicten per 100.000 inwoners in 2004, terwijl Duitsland, de VS en België respectievelijk 91, 66 en 66 delicten registreren per 100.000 inwoners. Het Verenigd Koninkrijk (28), Zweden (30) en Frankrijk (13) noteren nog minder aan drugshandel gerelateerde delicten per 100.000 inwoners (zie tabel 5).

De trend van aan drugshandel gerelateerde delicten loopt voor verschillende landen uiteen (indexjaar 2004). De trend in Nederland, Duitsland, Frankrijk, Verenigd Koninkrijk, Zweden, de VS, Oostenrijk en Spanje¹ blijft stabiel van 2000 tot 2006 (zie figuur 3).

De trend in België is stabiel te noemen tot 2003, wanneer men rekening houdt met

¹ Zie bijlage 8 voor de landen Oostenrijk, Spanje, Ierland en Luxemburg.

de methodologische veranderingen¹, maar stijgt van 2003 tot 2006 van indexcijfer 82 naar indexcijfer 147. De trend in Ierland en Luxemburg laat schommelingen zien tussen 2000 en 2006. Ierland blijft stabiel tussen 2000 en 2004 en stijgt in 2006 met 57% ten opzichte van 2004. Luxemburg kent met name een toename tussen 2000 en 2004 van indexcijfer 40 naar 100 en stabiliseert na 2004.

Uit de beschikbare gegevens valt te concluderen dat de trend in drugscriminaliteit in Nederland niet afwijkt van alle overige onderzochte landen in Europa voor aan gebruik en bezit gerelateerde delicten en evenmin voor aan drugshandel gerelateerde drugswetdelicten.

Drugswetdelicten kunnen ook onderverdeeld worden naar soort drugs (cannabis, heroïne of cocaïne), in plaats van naar soort delict (drugshandel of gebruik en bezit). Gegevens naar soort drug voor alle onderzochte landen zijn beschikbaar vanaf 2000. Het totaal aantal cannabisgerelateerde drugswetdelicten (handel en gebruik en bezit) in Nederland en Zweden per 100.000 inwoners ligt in 2000 lager dan in alle andere onderzochte landen² (zie tabel 6).

Nederland wijkt af van andere Europese landen wat betreft aan cannabis gerelateerde drugswetdelicten van 2000 (referentiejaar) tot 2006. De indexcijfers van België, Duitsland, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk, Zweden, de VS, Ierland, Italië en Oostenrijk³ laten een stabiele trend zien tussen 2000 en 2006 (zie figuur 4). In Nederland neemt echter het aantal aan cannabis gerelateerde delicten van 2003 naar 2004 toe (van indexcijfer 142 naar 215), terwijl het in 2005 en 2006 weer stabiliseert. Mogelijk is dit toe te schrijven aan een aanscherping van het beleid rond hennepeteelt in Nederland.

Tabel 6 Aantal cannabis gerelateerde drugswetdelicten per 100.000 inwoners

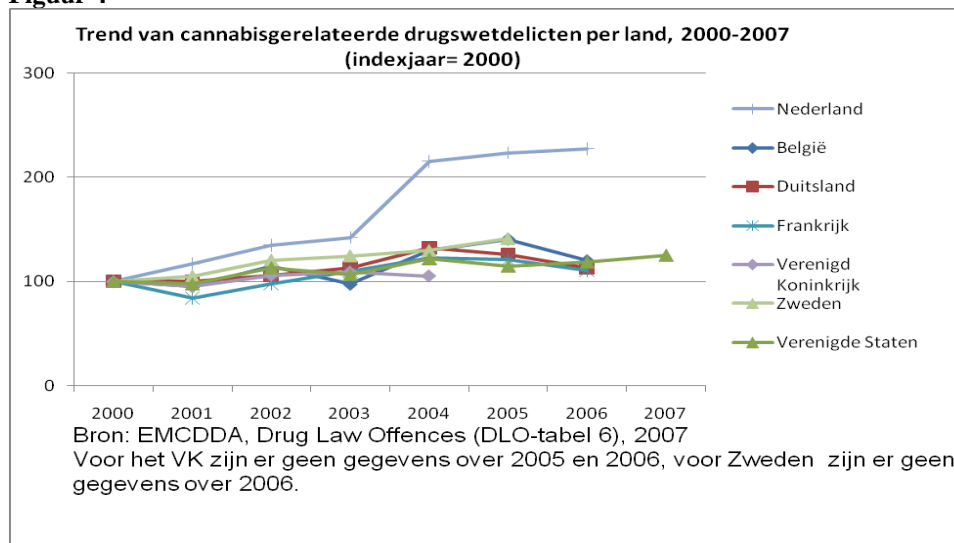
	Type registratie	2000
België	delicten	156
Duitsland	delicten	160
Frankrijk	personen	142
Nederland	delicten	27
Zweden	personen	69
Verenigd Koninkrijk	personen	134
Verenigde Staten	delicten	138

Bron: EMCDDA, 2007; Eurostat, 2009; U.S. Department of Justice, FBI, 2007; U.S. Census, 2009

¹ Zie voor methodologische veranderingen in registratie in België, Spanje, Luxemburg en Oostenrijk sinds 1995, bijlage 7.

² Voor het aantal aan cannabis, heroïne en cocaïne gerelateerde drugswetdelicten per 100.000 inwoners in de landen Ierland, Spanje, Luxemburg, Oostenrijk en Italië, zie bijlage 12.

³ Zie bijlage 13 voor de landen Ierland, Italië en Oostenrijk.

Figuur 4

In Luxemburg en Spanje¹ neemt het aantal aan cannabis gerelateerde drugswetdelicten ook toe vanaf 2003/2004. Spanje stijgt van indexcijfer 100 in 2000 naar 295 in 2006 en Luxemburg van 100 naar 291. Hierbij moet aangemerkt worden dat de trend van Luxemburg sterk fluctueert. Deze fluctuaties kunnen toegeschreven worden aan het zeer lage absolute aantal aan cannabis gerelateerde delicten (32 in 2000 en 93 in 2006).

Duitsland heeft in 2000 het hoogste aantal heroïne gerelateerde drugswetdelicten, namelijk 55 per 100.000 inwoners (zie tabel 7). Frankrijk (12), Zweden (14) en België (16) hebben het laagste aantal aan heroïne gerelateerde drugswetdelicten per 100.000 inwoners. Voor Nederland zijn er geen gegevens over aan heroïne gerelateerde drugswetdelicten.

Het aantal aan cocaïne gerelateerde drugswetdelicten komt hiermee overeen: Duitsland heeft het hoogste aantal cocaïne gerelateerde drugswetdelicten (29) per 100.000 inwoners en Frankrijk (6), Zweden (5) en België (11) het laagste aantal aan cocaïne gerelateerde drugswetdelicten (zie tabel 8). De drugswetdelicten per 100.000 inwoners kunnen niet direct tussen landen vergeleken worden, vanwege

Tabel 7 Aantal heroïne gerelateerde drugswetdelicten per 100.000 inwoners

	Type registratie	2000
België	delicten	16
Duitsland	delicten	55
Frankrijk	personen	12
Nederland	delicten	n.b.
Zweden	personen	14
Verenigd Koninkrijk	personen	22

Bron: EMCDDA, 2007; Eurostat, 2009

¹ Zie bijlage 13 voor de landen Luxemburg en Spanje.

Tabel 8 Aantal cocaïne gerelateerde drugswetdelicten per 100.000 inwoners

	Type registratie	2000
België	Delicten	11
Duitsland	Delicten	29
Frankrijk	Personen	6
Nederland	Delicten	n.b.
Zweden	Personen	5
Verenigd Koninkrijk	Personen	10

Bron: EMCDDA, 2007; Eurostat, 2009

verschillen in registratie¹, daarom zal gekeken worden naar de trend.

Voor Nederland en de Verenigde Staten zijn gegevens over aan heroïne en cocaïne gerelateerde delicten niet beschikbaar, daarom zal er gekeken worden naar de trend van het aantal drugswetdelicten exclusief cannabis, in plaats van naar elke soort drug afzonderlijk.

Het aantal drugswetdelicten exclusief cannabisgerelateerde delicten is vastgesteld door het aantal aan cannabis gerelateerde drugswetdelicten van het totale aantal drugswetdelicten af te trekken. Er kan enige vertekening optreden, omdat een groot aantal landen² zich bij het bepalen van het aantal aan cannabis gerelateerde drugswetdelicten baseert op het aantal delicten waarin cannabis vermeld wordt, ongeacht of er ook andere drugs bij betrokken zijn. In deze landen kunnen de trendlijnen daardoor lager uitvallen, dan wanneer de gegevens rechtstreeks uitgesplitst zouden zijn naar soort drug³.

In Duitsland, de VS, Ierland en Frankrijk is het aantal aan cannabis gerelateerde delicten gebaseerd op het aantal delicten met cannabis als belangrijkste drug, hierdoor treedt er bij deze landen geen vertekening op. Nederland gaat uit van het aantal delicten waar alleen cannabis genoemd wordt. Het aantal drugswetdelicten exclusief cannabis in Nederland omvat dus ook het aantal drugswetdelicten, waarin cannabis en (een) andere drug(s) vermeld worden, de trendlijn van drugswetdelicten exclusief cannabis kan daardoor iets hoger uitvallen in vergelijking met de andere landen⁴.

Er is sprake van een globale toename in drugswetdelicten exclusief cannabis in Nederland, België, Zweden, Oostenrijk, Spanje en Luxemburg tussen 2000 en 2006⁵ (zie figuur 5). En deze toename is het sterkste in Spanje (indexcijfer 193 in 2006), Oostenrijk (170) en Nederland (152).

¹ Zie bijlage 9 voor de registratie van aan cannabis gerelateerde delicten per land, bijlage 10 voor heroïne en bijlage 11 voor aan cocaïne gerelateerde drugswetdelicten.

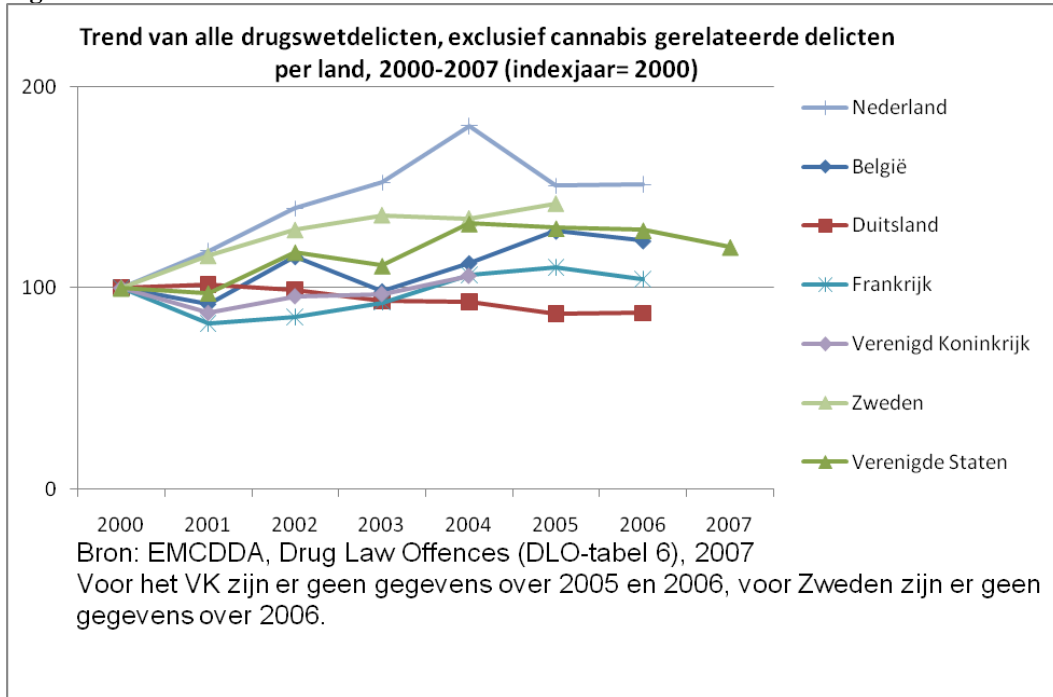
² België, Spanje, Italië, Luxemburg, Oostenrijk, Zweden en het Verenigd Koninkrijk.

³ Vergelijk bijlage 13 voor de uitsplitsing naar heroïne en cocaïne voor de landen België, Duitsland, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk, Zweden, Ierland, Spanje, Luxemburg en Oostenrijk.

⁴ Zie bijlage 13 en figuur 5

⁵ Zie bijlage 13 voor de landen Ierland, Spanje, Italië, Luxemburg en Oostenrijk

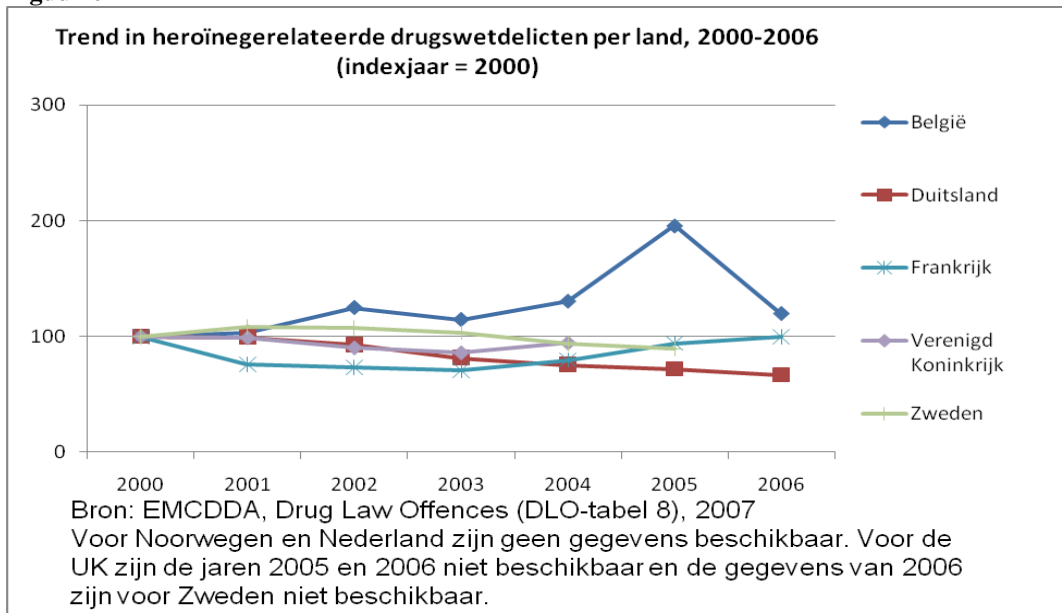
Figuur 5

In Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk, Ierland en Italië, blijft het aantal drugswetdelicten exclusief cannabis ongeveer gelijk. In Duitsland daalt het aantal drugswetdelicten exclusief cannabis van indexcijfer 100 naar 88.

Voor de landen België, Frankrijk, Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, Zweden, Ierland, Spanje, Oostenrijk en Luxemburg zijn er, zoals vermeld, wel afzonderlijke gegevens over heroïne en cocaïne beschikbaar¹.

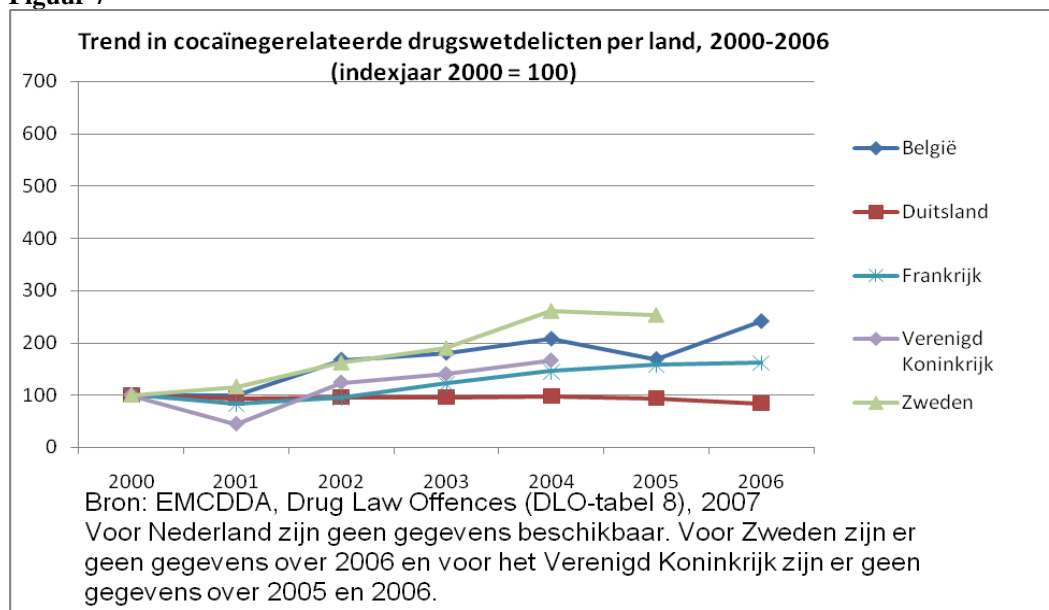
Figuur 6

¹ Zie voor de landen Ierland, Spanje, Oostenrijk en Luxemburg bijlage 13. Voor Nederland en de VS zijn er geen gegevens over heroïne en cocaïne gerelateerde delicten.

Figuur 7

Als er een uitsplitsing naar heroïne en cocaïne wordt gemaakt, zien we dat aan heroïne gerelateerde delicten afnemen in al deze landen, behalve in Oostenrijk en België (zie figuur 6). De trend in België is over het algemeen stabiel, maar fluctueert in 2004 van indexcijfer 130 naar 196 (2005) en terug naar 120 (2006). Het aantal heroïne gerelateerde delicten in Oostenrijk neemt van 2000 tot 2003 toe tot indexcijfer 201 en daalt in 2006 weer naar indexcijfer 147.

Het aantal aan cocaïne gerelateerde delicten neemt over het algemeen toe in alle onderzochte landen¹, afgezien van Duitsland, waar de trend iets afneemt van 2000 tot 2006 (van indexcijfer 100 naar 85) (zie figuur 7). In Ierland neemt de trend zeer sterk toe, van 100 in 2000 naar 680 in 2005.

Ten slotte zijn ook gegevens van de UNODC² gebruikt over inbeslagnames van drugs nagelopen. Een trend in inbeslagnames van kilo's cannabis (wiet en cannabishars), heroïne, amfetamine en cocaïne over de jaren 1995 tot 2006 is voor een aantal landen te geven, maar deze trend wordt hier niet gepresenteerd omdat de Nederlandse gegevens over inbeslagnames ondeugdelijk zijn, doordat de aanlevering van deze gegevens door de regiokorpsen van politie te wensen overlaat. Het maakt nogal verschil, als het Korps Rotterdam-Rijnmond in een jaar nalaat de gegevens door te geven en dit schijnt voor te komen. Ook de trendlijnen van de andere landen fluctueren sterk, doordat soms honderden kilo's in één keer in beslag worden genomen.

Cannabis voor persoonlijk gebruik

Bovenstaande gegevens zijn niet verder uit te splitsen, zodat nagegaan kan worden

¹ Zie voor de landen Ierland, Spanje, Oostenrijk en Luxemburg bijlage 13. Voor Nederland en de VS zijn er geen gegevens over heroïne en cocaïne gerelateerde delicten.

² United Nations Office on Drugs and Crime,
<http://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/Research-Database.html>

hoe het staat met geregistreerde delicten in verband met persoonlijk gebruik van cannabis. De Beckley Foundation heeft een rapport uitgebracht dat enkele gegevens bevat.

Room e.a. (2008) rapporteren in dat rapport sterke stijgingen van het aantal cannabisgerelateerde arrestaties voor Zwitserland (1997 – 2002, 167% stijging, voor eigen gebruik) en de VS (1991 – 2006, 325%, bezit). Zij gaan ook in op de gevolgen voor de cannabisgebruiker van arrestatie voor cannabisgebruik. In Australië krijgt 94% van hen een boete, slechts 1,2% belandt in de gevangenis. In de VS worden de meeste straffen voor cannabisgebruik niet geregistreerd, juist omdat ze te laag zijn om te voldoen aan de criteria voor bestaande datasystemen¹. Over het geheel genomen blijken de strafrechtelijke gevolgen mild te zijn, meestal neer te komen op een boete en slechts in uitzonderingsgevallen te bestaan uit enkele dagen hechtenis. Op basis van prevalentiecijfers en arrestaties schatten Room e.a. de kans dat een cannabisgebruiker gedurende één jaar gearresteerd wordt. Deze kans blijkt 2 tot 4% te zijn in Duitsland, Frankrijk, Oostenrijk, Verenigd Koninkrijk, de VS en Australië². In Nederland ligt deze kans volgens Room e.a. beduidend lager, namelijk op 0,3%.

Samenvattend kan gezegd worden dat Nederland afwijkt van andere Europese landen wat betreft aan cannabis gerelateerde drugswetdelicten. In andere Europese landen blijft het aantal aan cannabis gerelateerde drugswetdelicten gelijk, terwijl het aantal in Nederland met name tussen 2003 en 2004 toeneemt. Dit hangt mogelijk samen met een aanscherping van het cannabisbeleid.

Het Nederlandse cannabisbeleid wijkt in formele zin af van het beleid in andere Westerse landen, maar wanneer de lage arrestatiekansen en milde strafrechtelijke gevolgen in andere landen in de beschouwing worden betrokken dan blijkt de praktijk in Nederland minder afwijkend te zijn van de praktijk in andere landen dan men zou verwachten.

Er is geen duidelijke Europese trend te bespeuren in het aantal drugswetdelicten, *exclusief cannabis*. In ongeveer de helft van de onderzochte landen neemt het aantal drugswetdelicten exclusief cannabis toe, waaronder Nederland.

---

¹ Het betreft misdemeanors en geen felonies.

² De gerapporteerde verschillen *tussen* deze 6 landen zijn bij dergelijke schattingen en een dergelijke kleine marge (2 – 4%) uiteraard betekenisloos.

4. Delicten gepleegd door druggebruikers

Zoals beschreven in hoofdstuk 2 zal in dit hoofdstuk de relatie tussen druggebruikers en criminaliteit behandeld worden. Allereerst zal het onderwerp van dit hoofdstuk afgebakend worden. Daarna zullen er verscheidene onderzoeken aan de orde komen die beschrijven in hoeverre er gegevens bekend zijn over druggebruikers (de aard van het gebruik en kenmerken van druggebruikers) en criminaliteit (de aard van de delicten). Ten slotte zullen de trendcijfers over Nederland in vergelijking tot andere landen beschreven worden.

Economische-dwangmatige criminaliteit in Europa en de VS

Goldstein (1985, zie hoofdstuk 2 voor zijn indeling van drugsgerelateerde delicten) concludeert dat de dataverzamelmethode voor nationale misdaadcijfers niet in staat zijn om het oorzakelijke verband tussen druggebruik en geweldsdelicten bloot te leggen. Hij stelt dat er geen bewijsmateriaal bestaat waaruit blijkt in hoeverre geweld door druggebruikers en handelaren kan worden toegeschreven aan één van de drie modellen. In dit hoofdstuk zal gefocust worden op de economisch-dwangmatige criminaliteit.

In verschillende zoekmachines¹ is gezocht naar artikelen en data over drugs en economisch-dwangmatige criminaliteit. Statistische gegevens over economisch-dwangmatige criminaliteit in Europa zijn niet gevonden. Hieronder wordt een aantal artikelen besproken die handelen over economisch-dwangmatige criminaliteit in Europa en de VS.

Ontwikkelingen van 1990-2008

Derzon en Lipsey (1999) stellen in een meta-analyse van onderzoeken uit de VS, Canada en het Verenigd Koninkrijk, dat marihuana-gebruik en delinquent gedrag positief correleren (co-morbiditeit): als marihuana-gebruik toeneemt, dan neemt het delinquent gedrag toe (en vice versa). Dit geldt met name voor adolescenten en wanneer het gebruik en het gedrag tegelijkertijd gemeten wordt (cross-sectioneel).

De hypothese dat eerder marihuana-gebruik leidt tot later delinquent of gewelddadig gedrag wordt niet ondersteund door de resultaten. Wel laten de resultaten de mogelijkheid open dat huidig marihuana-gebruik een direct effect heeft op de kans op delinquent gedrag, vanwege verminderde remmingen en afnemend beoordelingsvermogen. Maar het beeld dat marihuana op de lange termijn leidt tot delinquent gedrag wordt niet gesteund. Het voorkómen van marihuana-gebruik zal volgens de auteurs niet leiden tot een significante vermindering van delinquent gedrag en met name van zwaardere misdrijven.

Gjeruldsen e.a. (2004) hebben in Oslo en omgeving een follow-up studie over 25 jaar (1976 tot 2001) uitgevoerd met 214 intraveneuze drugsverslaafden en een controlegroep van 190 niet-gebruikers². De bevinding van de auteurs is dat tijdens de

---

¹ Omega (omega.library.uu.nl), scholar.google.nl

² De groepen zijn bepaald aan de hand van ziekenhuisgegevens: de drugsverslaafden en de controlegroep zijn allen met acute hepatitis opgenomen in het ziekenhuis, tussen 1972 en 1976. De drugsverslaafden kregen acute hepatitis als gevolg van spuiten, de controlegroep had geen drugs

hele observatieperiode van 1976 tot 2001 er significant minder crimineel gedrag gemeten¹ wordt onder de controlegroep dan onder de intraveneuze druggebruikers.

Ook de druggebruikers die in de loop van het onderzoek stoppen met druggebruik, plegen significant minder delicten dan degenen die blijven gebruiken. De intraveneuze druggebruikers in het onderzoek maken zich vaker schuldig aan diefstal, beroving, overvallen en andere delicten zoals fraude. Er worden door de groep druggebruikers meer drugswetdelicten en inkomengenererende criminaliteit en nauwelijks meer geweldsmisdrijven en verkeersovertredingen gepleegd, dan door de controlegroep.

In het onderzoek van Gjeruldsen e.a. komt naar voren dat de criminaliteit afneemt, tegen het einde van de observatieperiode. Dit verklaren de auteurs gedeeltelijk doordat drugsverslaafden afkicken, waardoor de financiële druk afneemt, wat resulteert in een afname aan criminaliteit. Daarnaast speelt leeftijd ook een factor, hoe ouder men wordt, hoe minder delicten men pleegt.

De meeste van de inkomensgenererende delicten worden, volgens de studie weliswaar gepleegd door drugsverslaafden, maar vroeg in de observatieperiode plegen vooral niet-gebruikers dit soort delicten. De meerderheid (62%) van degenen die drugswetdelicten plegen is eerder betrokken geweest bij andere soorten delicten en veel drugsverslaafden die geen drugswetdelicten hebben gepleegd, zijn al op jonge leeftijd gearresteerd voor andere delicten. De auteurs concluderen dat wanneer men op jonge leeftijd begint met crimineel gedrag, dat een sterke indicator is voor toekomstig intraveneus druggebruik. Het criminele gedrag gaat dus meestal vooraf aan het druggebruik. Deze bevinding ondergraaft de common sense opvatting dat druggebruik leidt tot crimineel gedrag.

Koeter en Van Maastricht (2006) bespreken de literatuur rond de relatie verslaving en criminaliteit en stellen dat er sprake is van een dynamische interactieve relatie. Druggebruik leidt niet simpelweg altijd tot criminaliteit, maar druggebruik versterkt de intensiteit en frequentie van criminele activiteiten. Recreatief druggebruik gaat meestal vooraf aan de criminele carrière, maar het druggebruik wordt pas problematisch als de criminele carrière al begonnen is. Men spreekt ook wel van een multiplier effect, waarmee bedoeld wordt dat de verslaving niet leidt tot criminaliteit, maar tot verhoging van de criminaliteit. Aanpak van de verslaving kan zodoende tot reductie van de criminaliteit leiden, namelijk wanneer de noodzaak drugs te kopen vervalst. Dat is het geval bij abstinentie en Driessen e.a. (1999: 111) vonden dan ook 0% criminaliteit bij abstinente verslaafden. Maar dat is ook het geval bij een geslaagde onderhoudsbehandeling, als een vervangend middel de drang 'bij te scoren' wegneemt, zoals dat aanvankelijk met methadon het geval was (zie Driessen 2004: 2) en momenteel met heroïne op medisch voorschrift (Van den Brink e.a. 2004).

Bennet e.a. (2008) gebruiken onder andere de modellen van Goldstein om de sterkte van de relatie tussen druggebruik en criminaliteit te schatten en de mate waarin dit

---

verslavingsachtergrond.

¹ Gegevens over crimineel gedrag (aantal veroordeelden, arrestaties, rechtszaken) zijn afkomstig uit het Nationaal register van veroordelingen (NRC) in Noorwegen.

afhangt van factoren zoals type drugs en type delict. Dit doen ze door een systematische overzichtspublicatie over alle geschikte onderzoeken in met name de VS en het Verenigd Koninkrijk¹ die verschenen zijn tussen januari 1980 en juli 2003, over de relatie druggebruik en criminaliteit.

De onderzoeken zijn uitgekozen op basis van kwaliteit van de methode (minimaal een samenhang waarneembaar, conform niveau 1 van de MSMC²) en onderzoekspopulatie (wetsovertreders, druggebruikers of gehele populatie), verder moest er minimaal één correlatie gemeten worden tussen een type drugs en een type delict.

Uit het onderzoek blijkt dat de kans dat druggebruikers een overtreding begaan, ongeveer 3 tot 4 keer groter is dan de kans voor niet druggebruikers. De grootste kans om een overtreding te begaan, hebben gebruikers van crack (6 keer zo grote kans, dan niet-gebruikers) daarna heroïne gebruikers (3 keer zo grote kans) en cocaïne gebruikers (2,5 keer zo grote kans). Ook marihuana en amfetamine gebruikers hebben volgens dit onderzoek een grotere kans om een overtreding te begaan (resp. 1,5 keer en 1,9 keer zo grote kans). Dit verband is echter veel zwakker, dan voor cocaïne, heroïne en crack gebruikers.

De bevindingen van de auteurs ondersteunen min of meer de theorie volgens welke gebruik van dure drugs (zoals heroïne, crack en cocaïne), is gerelateerd aan het plegen van inkomengenererende criminaliteit, zoals diefstal³.

In het bovenstaande is ingegaan op criminaliteit door druggebruikers. Druggebruikers zijn echter niet alleen vaak plegers van criminaliteit, maar ook veel vaker slachtoffer van delicten, zo blijkt uit onderzoek. Vooral als de druggebruiker vrouw is, als hij/zij veel drugs gebruikt, zelf crimineel actief is of psychiatrische problemen heeft, is de kans om zelf slachtoffer te worden van criminaliteit groot.

Stevens e.a. (2007) vermelden voor Engeland, Oostenrijk, Zwitserland en Duitsland tussen de 60% en 78% slachtoffers van criminaliteit onder een groep druggebruikers, die onder drang behandeling voor hun verslaving ontving. Ongeveer de helft van de ondervonden criminaliteit betrof vermogensdelicten, één derde fysiek geweld en één derde bedreiging en intimidatie.

Uit deze onderzoeken blijkt niet dat er verschillen in economisch-dwangmatige criminaliteit zijn tussen landen. In het rapport Stevens e.a. (2005) wordt opgemerkt dat er in veel onderzoeken beweerd wordt dat drugsverslaafden noodgedwongen delicten plegen om drugs te kunnen kopen. Critici van deze theorie vinden deze redenering te simplistisch. Zij beargumenteren dat economisch-dwangmatige criminaliteit niet veroorzaakt wordt door druggebruik, maar dat criminele activiteit vaak druggebruik voorspelt. Uit de beschreven onderzoeken komt naar voren dat met name heroïne-, crack- en cocaïnegebruikers een grotere kans hebben op crimineel gedrag.

---

¹ 17 onderzoeken uit de Verenigde Staten, 7 uit het Verenigd Koninkrijk, steeds 1 uit Griekenland, Spanje, Australië, VS/Canada, Finland en België. Zie bijlage 8

² Maryland Scientific Methods Scale, een vijfpuntsschaal die de interne validiteit van effectstudies toetst, zodat er uitspraak gedaan kan worden over de methodologische kwaliteit.

³ Een onderscheid naar land wordt door de auteurs niet gemaakt, hoewel de verschillende gebruikte onderzoeken afkomstig zijn uit verschillende landen.

Voor cannabis gebruik is er enkel een correlatie te vinden tussen druggebruik en criminaliteit. Crimineel gedrag op jonge leeftijd is een indicator voor heroïne of cocaïne gebruik.

Samenvattend. De relatie tussen druggebruik en criminaliteit is gecompliceerd. Druggebruik gaat samen met criminaliteit, maar de causale richting van deze samenhang is niet eenduidig. Een samenhang tussen criminaliteit en gebruik van drugs, met name heroïne, cocaïne en crack, wordt overal aangetroffen en er is geen aanwijzing dat Nederland wat dit betreft afwijkt van andere landen.

5. Druggebruik door Gedetineerden

In dit hoofdstuk komt een ander aspect van drugscriminaliteit aan de orde. Gekeken zal worden naar druggebruiker door gedetineerden, zowel voorafgaand aan als tijdens de detentie. Ook hier zal een vergelijking gemaakt worden tussen Nederland en andere Europese landen en de VS.

Begripsafbakening

Met gedetineerde druggebruikers worden druggebruikers bedoeld (heroïne, cocaïne, cannabis) die in detentie zijn vanwege drugswetdelicten of andere delicten.

Gedetineerde druggebruikers in Europa en de VS

Volgens het EMCDDA bestaat er nauwelijks systematische kennis over druggebruik onder gedetineerden. In de EU zijn er alleen enkele ad hoc studies onder gedetineerden, met een lokaal karakter en veelal met een kleine niet representatieve steekproef. Herhaalde survey's, die trendstudies mogelijk zouden maken, ontbreken¹. In dit hoofdstuk zullen de beschikbare gegevens samengevat worden.

Ontwikkelingen van 1990-2008

In het National Report aan het EMCDDA (2007) vermeldt Nederland de resultaten van een onderzoek onder recent gedetineerden naar hun druggebruik in het jaar voorafgaand aan detentie². 60% blijkt problematisch gebruiker en/of gokker. Het problematisch gebruik is als volgt: cannabis 33%, alcohol 30%, cocaïne 19%, heroïne 12%, sedativa 15% en gokken 6%. Gegevens over gebruik tijdens de detentie worden niet vermeld. Meijer (2003) rapporteert dat in Nederland tussen 1996 en 2001 het aandeel verdachten in verband met harddrugs 3 tot 4% is van alle verdachten en het aandeel verdachten in verband met softdrugs 2 tot 3%. Fluctuaties tussen de jaren lijken toevallig en niet substantieel. Ondanks het lage percentage verdachten wordt 25% van de capaciteit van de Nederlandse gevangenissen in 1997 in beslag genomen door gedetineerden in verband met de opiumwet, in 2001 is dit 27%.

Duitsland vermeldt in het National Report dat 15% van de gedetineerden veroordeeld is op basis van drugswetgeving. Dit cijfer is licht stijgend sinds 2003. Uit onderzoek³ onder jonge gedetineerden blijkt dat meer dan de helft af en toe cannabis rookt tijdens de detentie en ook intraveneus heroïnegebruik komt voor.

In Engeland en Wales werd in 2006/7 9% van de gevangenispopulatie positief getest op drugs. Dit is een kleine daling ten opzichte van het jaar daarvoor (10%). In Schotland werd 24% positief getest. Uit een survey onder de gevangenispopulatie in Schotland blijkt verder dat 70% van de gedetineerden drugs gebruikte vóór de detentie en 51% gaf toe ooit tijdens de detentie drugs te hebben gebruikt, maar minder dan 30% had de voorgaande maand drugs gebruikt. 3% had de afgelopen maand drugs geïnjecteerd tijdens de detentie.

¹ <http://www.emcdda.europa.eu/stats08/dup/methods>

² Oliemeulen e.a. 2007.

³ Meyer e.a. 2007.

In België heeft men een survey uitgevoerd onder gedetineerden, maar nagelaten te informeren naar feitelijk druggebruik. (Hetzelfde geldt overigens voor het hierboven besproken Nederlandse onderzoek.) Wel heeft men gevraagd of de gedetineerde problemen had met druggebruikers tijdens de detentie, welke vraag door 22% bevestigend werd beantwoord (National Report Belgium 2007).

In Frankrijk is een onderzoek in uitvoering, Zweden doet geen mededelingen over druggebruik en detentie.

In de VS is in 2002 21% van de gedetineerden gedetineerd in verband met drugs. In 1995 was dit percentage hetzelfde. Tussen 1995 en 2003 is het aantal gedetineerden in de VS enorm toegenomen, namelijk met 79%. Voor gedetineerden op grond van drugsdelicten lag deze toename iets lager, namelijk op 65% (Harrison en Beck 2005).

Uit een vergelijkende studie tussen de VS en Engeland onder in bewaring gestelde gearresteerden blijkt dat een hoog percentage van de gearresteerden positief getest wordt voor één of meer drugs, namelijk 59% in Engeland en 68% in de VS. Opiaten, methadon en amfetaminen worden vaker aangetroffen bij Engelse gearresteerden, cocaïne en meervoudig druggebruik vaker bij Amerikaanse gearresteerden (Reno e.a. 1999).

Bird en Rotily (2002) rapporteren zeer hoge percentages gedetineerden die in de gevangenis ooit drugs geïnjecteerd hebben: Schotland 19%, Engeland en Wales 9%, Ierland 19% (niet ooit, maar afgelopen maand) en 7 Europese landen 15%¹.

Olson (2006) bespreekt het probleem van drugs in de gevangenis in 5 Scandinavische en 3 Baltische landen. Het percentage druggebruikers onder de gevangenen ligt in 2002/3 tussen de 14% (Litouwen) en 40 à 60% (Noorwegen). In Zweden ligt dit percentage op 49%, in Denemarken op 37%.

Het percentage delicten dat door druggebruikers is gepleegd, is moeilijk te meten en kan slechts benaderd worden door schattingen, volgens Stevens e.a. (2005). Het 'Arrestee Drug Abuse Monitoring Programme' dat in ten minste 8 landen is geïmplementeerd, schat dat een hoog percentage (tussen de 48 en 78%) van delictplegers, drugs gebruikt (zie tabel 9)².

Bovenstaande verbrokkelde gegevens maken het volgende duidelijk. Een hoog percentage (50 tot 70%) van de gedetineerden heeft een voorgeschiedenis als druggebruiker. Circa 20% raakt gedetineerd in verband met drugswetdelicten. Druggebruik binnen de muren komt veel voor (circa 50%) en zelfs intraveneus druggebruik in de gevangenis is niet ongewoon (2 tot 19%). Hoewel gegevens ontbreken over gebruik in de gevangenis in Nederland, is er geen aanwijzing dat Nederland afwijkt van dit algemene en globale beeld.

---

¹ België, Frankrijk, Duistland, Italië, Portugal, Spanje en Zweden. Percentages zijn berekend op basis van Bird 2002 tabel 2.

² Deze gegevens kunnen slechts met voorzichtigheid geëxtrapoleerd worden naar het hele land, aan gezien de locaties niet representatief zijn.

Tabel 9 Percentage gearresteerden dat positief op drugs getest is

Land	Jaar	Totaal	Cannabis/ Marihuana	Opiaten	Cocaïne
Australië (n=1.104)		65-		13-	
	1999	78%	47-65%	65%	0-12%
Chili (n=90)	1999	48	31	0	27
Engeland en Wales (n=740)	1998/ 9	69	49	29	20
Nederland (n=80)	1999	61	41	17	32
Schotland (n=427)	1999	71	52	31	3
Zuid-Afrika (n=878)	1999	49	-	-	-
VS (n=21.524) medi- aan van 33 locaties	2001	64	43	5	29

Bron: Taylor, 2002; voor de VS: arrestee drug abuse monitoring program, 2002

Dit temeer daar verschillen tussen landen en tussen onderzoeken evenzeer teruggevoerd lijken te kunnen worden op verschillen in methodologie (steekproef, design, meetinstrumenten), als op onderliggende reële verschillen in prevalenties. Drugs in de voorgeschiedenis van gedetineerden en druggebruik in de gevangenis blijken algemeen verspreide verschijnselen te zijn.

6. Overlast

Het EMCDDA (2005b) heeft een special issue gewijd aan de problematiek van de overlast. Men wijst er op dat 'overlast' (nuisance) een slecht omschreven begrip is. Meestal maakt crimineel gedrag deel uit van een omschrijving van overlast, maar evenzeer spelen niet in wetten vastgelegde, maar sociaal niet geaccepteerde gedragingen een grote rol. Het gezichtspunt van waaruit een oordeel wordt uitgesproken kan tot een totaal andere definitie van een situatie leiden. Zo kan een laagdrempelige voorziening voor verslaafden door de omwonenden gezien worden als een bron van overlast, terwijl deze voorziening in de ogen van beleidsmakers juist is opgezet om de overlast te bestrijden. Perceptie speelt een belangrijke rol en in het rapport wordt gewezen op de discrepantie die kan optreden tussen objectieve gegevens, zoals feitelijke politieregistraties, en de ervaring van de overlast door de burgers.

De media kunnen ook een grote rol spelen bij de labeling van bepaalde situaties als 'overlast', maar het EMCDDA waarschuwt er voor de rol van de media niet te overschatten. Aan door de lidstaten gerapporteerde gevallen van overlast ligt altijd wel degelijk een concentratie van verslaafden ten grondslag. In de Scandinavische landen zijn dit overigens vaker alcohol- dan drugsverslaafden.

Uit de National Reports is in het rapport een opsomming samengesteld van elementen die vaak voorkomen in beschrijvingen van situaties van overlast: openbaar druggebruik, in het bijzonder injecteren; het duidelijk zichtbaar onder invloed van drugs verkeren; dealen en andere criminaliteit onder invloed van drugs; achterlaten van spuiten; het in beslag nemen van een deel van de openbare ruimte voor dealen en drugsconsumptie (zogenaamde open drug scenes); kwetsbaarheid van kinderen in verband met dealers en druggebruikers en tenslotte opdringerig verbaal gedrag.

Door de lidstaten worden de volgende drie groepen genoemd, die verantwoordelijk zijn voor overlast: polydruggebruikers, die ook veel alcohol gebruiken; problematische gebruikers, met name spuiters en gebruikers met comorbiditeit. Daarnaast worden twee situaties genoemd als relevant voor het optreden van overlast: open drug scenes en laagdrempelige hulpverlening.

In dit EMCDDA rapport worden drie kernpunten van overlast niet duidelijk afzonderlijk benoemd. Het gaat op de eerste plaats op individueel niveau om de grote comorbiditeit van drugs- of alcoholverslaving met andere vormen van sociaal niet getolereerd gedrag (verloederd uiterlijk, luidruchtig en ongeremd gedrag), met wettelijk verboden gedrag (heling, drugshandel), met psychiatrische problematiek en met een zeer marginale sociale positie. Op de tweede plaats is op groepsniveau de concentratie van dergelijke verslaafden met veel van dergelijke co-morbiditeit op bepaalde plaatsen van belang voor het optreden van overlast. En tenslotte is op de derde plaats voor het optreden van overlast nodig, dat deze plaatsen tot dat deel van het openbare domein behoren, dat door de niet-verslaafde burgers wordt gefrequeenteerd.

Uit een studie van Korf e.a. (1998) blijkt overigens dat burgers die in hun woonbuurt geen overlast van drugsverslaafden ervaren vaker een sterk repressieve politiek steunen dan burgers die wel ervaring hebben met drugsoverlast. Korf geeft ook

de afgeronde percentages respondenten die blootgesteld zijn aan drugsoverlast: Lisabon 70%, Barcelona 60%, Amsterdam, Kopenhagen, Gent, Hamburg, Lille, Triest 40% en Dublin, Manchester 30%.

Uit studies naar gebruiksruidtes in Nederland komt naar voren dat deze waarschijnlijk een positieve invloed hebben op het verminderen van overlast, doordat de verslaafden minder op straat zijn (Van der Poel e.a. 2003, Wolf e.a. 2003). Hetzelfde blijkt uit een onderzoek naar gebruiksruidtes in Hamburg (Zurhold e.a. 2003).

In de National Reports wordt nauwelijks ingegaan op overlast, maar wel op enige bijkomende verschijnselen en met name op de hierboven genoemde co-morbiditeit. Zo meldt Nederland in het National Report 2007 onder het kopje 'social exclusion' de (veel) hogere prevalentie van drugsverslaving onder sociaal achtergestelde groepen, zoals jongeren van etnische minderheden, daklozen, prostituees, jonge werklozen en drop-outs. Met name wordt ingegaan op de daklozenproblematiek. Het aantal daklozen is afgenomen van 65.000 naar 50.000 (2003 – 2006), maar onder jongeren en ouderen doet deze daling zich niet voor.

Het Belgische National Report vermeldt een studie in de verarmde oude industriegebieden in Wallonië. Burgers worden in feite al fysiek buiten gesloten door huisvesting in suburbs met hoogbouw ver van het centrum. Hier ontstaat een klimaat waarin riskant gedrag, zoals druggebruik en drugshandel, de status kan geven, die op andere legale wijze niet bereikbaar is (werk, opleiding). De ondergang van de oude industrie heeft een groot deel van de beroepsbevolking, veelal van allochtone oorsprong, sociaal buitengesloten. Vooral het gebrek aan een beroepsstatus, waaraan zelfwaardering kan worden ontleend (het riskante mijnwerk) zou een belangrijke rol spelen. Verder wordt ingegaan op daklozen onder verslaafden en andere hulpzoekenden (3,5% in Vlaanderen, 10% in Antwerpen) en op schooluitval, die samengaat met een veel hoger druggebruik. Tenslotte wordt ingegaan op een studie naar de ontwikkeling van sociale netwerken onder sociaal zwakkeren.

Ook in het Franse National Report wordt een studie aangehaald, waarin gewezen wordt op de opeenhoping van achterstandsfactoren en op het gevoel van statusverlies dat er toe kan leiden dat men kiest voor het riskante leven van de druggebruiker.

Zweden bespreekt vrij uitvoerig de situatie van de daklozen. Het aantal daklozen is toegenomen tussen 1999 en 2005, maar het is niet duidelijk of dit een reële stijging is of een gevolg van een verbeterde registratie.

Ook in het Engelse National Report wordt ingegaan op de standaard achterstandsfactoren. In sommige gebieden in Groot Britannië is 90% van de druggebruikers werkloos en een hoog percentage van de daklozen is weer druggebruiker. Ook wordt gewezen op voor druggebruik kwetsbare groepen, zoals spijbelaars, school drop outs, daklozen en jonge criminelen.

Het Duitse National Report komt met vergelijkbare gegevens. 53% van de opiaatgebruikers en 40% van de cocaïnegebruikers heeft geen werk, 18% van de cliënten bij de drugsbehandeling heeft zijn school niet afgemaakt. Het min of meer dakloze deel van de gebruikers van de druggebruiksruidtes in Frankfurt is weliswaar afgenomen

tot 12%, maar 50% van de crackgebruikers is dakloos en 80% werkloos. Zeer opvallend is dat 60% van deze problematische crackgebruikers vrouw is. Het percentage vrouwen onder allerlei verschillende populaties druggebruikers ligt zeer stabiel rond de 20%.

Samenvattend kan gesteld worden dat druggebruik zowel in Nederland als in andere landen samengaat met andere vormen van gedrag die maatschappelijk niet geaccepteerd worden en dat dit bij een te grote opeenhoping tot overlastproblemen kan leiden.

7. Samenvatting en Conclusie

In deze verkenning is geprobeerd na te gaan in hoeverre Nederland afwijkt van andere landen met betrekking tot drugsgerelateerde criminaliteit. Hieronder volgt een opsomming van de bevindingen. Daaraan voorafgaand kan opgemerkt worden dat er weliswaar gegevens beschikbaar zijn, maar dat de vergelijkbaarheid en eenduidigheid van deze gegevens ernstig te wensen overlaat.

Nederland zelf blijkt overigens bepaald niet tot de voorlopers te behoren wat dit betreft. Zo zijn de gegevens over drugswetdelicten in verband met bezit voor Nederland pas sinds 2004 beschikbaar, terwijl de meeste landen dergelijke gegevens sinds 2000 leveren (vgl. p. 20), gegevens over heroïne- of cocaïne gerelateerde delicten ontbreken voor Nederland, evenals gegevens over druggebruik in de gevangenis.

Bevindingen

De ontwikkelingen in Amsterdam wijken niet af van de ontwikkelingen in andere onderzochte Europese steden.

Uit de gegevens blijkt dat het aantal drugswetdelicten van 1990 tot 2000 in Europa is toegenomen. Nederland wijkt niet af van deze trend. Het aantal drugshandel delicten neemt over deze periode minder toe dan het totaal aantal drugswetdelicten, wat impliceert dat vooral de aan persoonlijk gebruik gerelateerde delicten zijn toegenomen.

Het afgelopen decennium is er over het algemeen een toename in de geregistreerde criminaliteit met betrekking tot drugs, vooral ten gevolge van een toename van het door de politie geregistreerde gebruik of bezit voor eigen gebruik. Uit de gegevens over de ontwikkeling van de prevalentie van druggebruik blijkt echter dat het gebruik van drugs terzelfdertijd niet tot nauwelijks is toegenomen. De toename in de drugscriminaliteit zal zodoende hoogstwaarschijnlijk vooral terug te voeren zijn op verhoogde opsporingsinspanningen.

Nederland wijkt af van de andere besproken landen in die zin dat de toename van het aantal drugswetdelicten aan het begin van deze eeuw niet terug te voeren is op een toename in het aantal gevallen van gebruik of bezit voor eigen gebruik, die immers in Nederland niet vervolgd worden. Nederland wijkt daarnaast af doordat de cannabisgerelateerde delicten sterker toenemen dan in andere landen in 2003 en 2004.

De relatie tussen druggebruik en criminaliteit blijkt gecompliceerd. Druggebruik gaat samen met criminaliteit, maar de causale richting van deze samenhang is niet eenduidig. Een samenhang tussen criminaliteit en gebruik van drugs, met name heroïne, cocaïne en crack, wordt overal aangetroffen en er is geen aanwijzing dat Nederland wat dit betreft afwijkt van andere landen.

Een hoog percentage (50 tot 70%) van de gedetineerden heeft een voorgeschiedenis als druggebruiker. Circa 20% raakt gedetineerd in verband met drugswetdelicten. Druggebruik binnen de muren komt veel voor (circa 50%) en zelfs intrave-

neus druggebruik in de gevangenis is niet ongewoon (2 tot 19%). Hoewel gegevens ontbreken over gebruik in de gevangenis in Nederland, is er geen aanwijzing dat Nederland afwijkt van dit algemene en globale beeld.

Het blijkt dat druggebruik zowel in Nederland als in andere landen samengaat met andere vormen van gedrag die maatschappelijk niet geaccepteerd worden en dit leidt bij een te grote opeenhoping tot overlastproblemen.

Conclusie

Op grond van de beschikbare statistieken en onderzoeken met betrekking tot drugs-criminaliteit kan geconcludeerd worden dat de positie van Nederland temidden van andere Europese landen en de VS geenszins uitzonderlijk is. Nederland wijkt alleen af door de aanscherping van het cannabisbeleid begin deze eeuw en de daaruit voortvloeiende verhoogde opsporingsactiviteiten.

Literatuur

- Aebi MF (2004) Crime trends in Western Europe from 1995 to 2000. *European journal on criminal policy and research*. 10 (2-3): 163-186.
- Bennet T, Holloway K, Farrington D (2008) The statistical association between drug misuse and crime: a meta-analysis. *Aggression and Violent Behavior*. 13: 107-118.
- Bless R (2001) 3rd Multi-city study, Drug use trends in 42 European cities in the 1990s. *Pompidou Group: co-operation group to combat drug abuse and illicit trafficking in drugs*. Straatsburg 1-148.
- Bovenkerk F, Hogewind WIM (2003) *Hennepteelt in Nederland: het probleem van de criminaliteit en haar bestrijding*. Zeist: Kerckebosch.
- Broekhuizen J, Raven J, Driessen FMHM (2006) *Handhaving en naleving van de coffeeshopregels in 2004* (2006). Utrecht: Bureau Driessen.
- Derzon JH, Lipsey MW (1999) A synthesis of the relationship of marijuana use with delinquent and problem behaviors. *School psychology International*. 20: 57-68.
- Driessen FMHM, Van Dam G, Olsson B (1989) De ontwikkeling van het cannabisgebruik in Nederland sinds 1969. *Tijdschrift voor Alcohol Drugs en andere Psychotrope stoffen*. 15: 2-14.
- Driessen FMHM (2004) *Methadon in Nederland*. Proefschrift, Universiteit van Amsterdam.
- Driessen FMHM (2005) *Vrijgeven van drugs alleen op proef*. In: Trouw, 29-04-05.
- Driessen FMHM, Ester TJ, Spel L (2009) *Geweld in Nederland, een verkenning van de aard en omvang van geweldsdelicten in de Nederlandse samenleving*. Utrecht.
- Driessen FMHM, Völker BGM, Kregting J, Van der Lelij B (1999) *De ontwikkeling van de situatie van methadoncliënten gedurende twee jaar*. Utrecht: Bureau Driessen
- Drugsbeleid (2008). *Brief van Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport*. Tweede kamer der Staten-Generaal Vergaderjaar 2008-2009, 24077, nr. 225.
- Donner JPH, Hoogervorst JF en Remkes JW (2004) *Brief van Ministers van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, van Justitie en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties*. Tweede kamer der Staten-Generaal Vergaderjaar 2003-2004, 24 077, nr. 125.
- EMCDDA (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, 2005a) *Jaarverslag 2005: Stand van de drugsproblematiek in Europa*. Luxemburg: Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen.
- EMCDDA (2005b) Selected Issue 1: Drug-related public nuisance-trends in policy and preventive measures, In: *Annual report 2005: Selected issue,s* Luxemburg: Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen.
- EMCDDA (2007a) *Defining drug-related crime*. Drugnet Europe. 59, p. 1.
- EMCDDA (2007b) *Drugs in beeld. Drugs en criminaliteit – Een complexe relatie*. Luxemburg: Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen.
- EMCDDA (2008a) *EMCDDA Insights Series No 8. Drug use, impaired driving and traffic accidents*. Luxemburg: Office for Official Publications of the European Communities.
- EMCDDA (2008b) *EMCDDA 2008 selected issue – National drug-related research in Europe*. Luxemburg: Office for Official Publications of the European Communities.
- EMCDDA (2008c) *EMCDDA 2008 Selected issue – Towards a better understanding of drug-related public expenditure in Europe*. Luxemburg: Office for Official Publications of the European Communities.
- EMCDDA (2008d) *Jaarverslag 2008: Stand van de drugsproblematiek in Europa*. Luxemburg: Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen.
- EMCDDA (2008e) *Statistical Bulletin 2008*. Luxemburg: Office for Official Publications of the European Communities.
- Galto C, ed. St Pierre A (2002) *European Drug Policy'analysis and case studies*, NormLFoundation: Washington.
- Gjeruldsen SR, Myrvang B, Opjordsmoen S (2004) Criminality in drug addicts: a follow-up study over 25 years, *European Addiction Research*, 10: 49-55
- Goldstein PJ (1985) The drugs/violence nexus, a tripartite conceptual framework, *Journal Drugs Issues:15*. 493-506.
- Handelingen der Kamer II, vergaderjaar 2007–2008, nr. 60, p. 4213–4238 en p. 4240–4268.
- Rapport Nederlandse drugsmarkt* (2004). *Brief van Minister van Justitie*. Tweede kamer der Staten-Generaal Vergaderjaar 2004-2005, 28192, nr. 34.

- Jansen ACM (1989) *Cannabis in Amsterdam. Een geografie van hashish en marijuana*. Muiderberg: Dick Coutinho.
- Killias M, Aebi MF (2000) Crime Trends in Europe from 1990 to 1996: How Europe Illustrates the limits of the American Experience. *European journal on criminal policy and research*, 8 (1): 43-63.
- Koeter, M. W.J. en Koeter, A.S. van Maastricht, *De effectiviteit van justitiële maatregelen in de verslavingszorg*, State of the Art-rapport Verslaving, ZonMw, Amsterdam 2006.
- Korf DJ, Wouters M, Nabben T, Van Ginkel P (2005). *Cannabis zonder coffeeshop; Niet-gedoogde cannabisverkoop in tien Nederlandse gemeenten*. Amsterdam: Rozenberg Publishers.
- MacCoun R, Reuter P (1997) Interpreting Dutch Cannabis Policy: Reasoning by Analogy in the Legalization Debate. *Science: vol 278: 47-52*.
- MacCoun R, Reuter P (2001) Evaluating alternative cannabis regimes. *British Journal of Psychiatry: vol 178: 123-128*.
- Monshouwer K, Van Dorselaer S, Gorter A, Verdurmen J, Vollebergh W (2004) *Jeugd en Riskant Gedrag, kerngegevens uit het peilstationonderzoek 2003*. Roken, Drinken, druggebruik en gokken onder scholieren vanaf tien jaar. Utrecht: Trimbosinstituut.
- (RAND Europe) Van het Loo M, Hoorens S, Van het Hof C, Kahan JP (2003) *Cannabis Policy, implementation and outcomes*. Leiden: Rand Europe.
- Reinarman C, Cohen PDA, Kaal HL (2004) The limited relevance of drug policy: Cannabis in Amsterdam and in San Francisco. *American Journal of Public Health*, 94 (5): 836-842.
- Rodenburg G, Spijkerman R, van den Eijnden, R, van de Mheen D (2007) Nationaal Prevalentie Onderzoek middelengebruik 2005, IVO: Den Haag
- Room R, Fischer B, Hall W, Lenton S, Reuter P (2008) *Cannabis policy: beyond stalemate*. The Beckley Foundation.
- Stevens A, Trace M, Bewley-Taylor D (2005) *Reducing drug related crime: an overview of the global evidence*, The Beckley Foundation Drug Policy Programme, Report 5:1-12
- Stevens A, Berto D, Frick U e.a. (2007) The victimization of dependent drug users: findings from a European study, UK, *European Journal of Criminology*, 4(4): 385-408
- Trimbos Instituut (2006) Van Laar MW, Cruts AAN, Vedurmen JEE, van Ooyen-Houben MMJ, Meijer RF. *Nationale Drug Monitor Jaarbericht 2005*.
- United Nations on Drugs and Crime (2008) *World Drug Report 2008*. United Nations Publications 3-18.
- U.S. Department of Justice; FBI (2007) *Uniform Crime Reporting Program (UCR) Crime in the United states, 1995-2007*
- Van den Brink W, Hendriks VM, Blanken PM, Koeter MW, Van Zwieten BJ, Van Ree JM (2004) Medical prescription of heroin to treatment resistant heroin addicts: two randomised controlled trials. *British Medical Journal* 327 (7410) 310.
- Van Laar M, Guus C, Van Gageldonk A, Van Ooyen-Houben M, Croes E, Meijer R, Ketelaars T (2007) *The Netherlands. Drug Situation 2007*. Utrecht/Den Haag: Trimbos instituut/WODC.
- Verdurmen JEE, Ketelaars APM, Van Laar MW (2005) *Factsheet Drugsbeleid*. Utrecht: Trimbos instituut.
- Wittebrood K, Nieuwbeerta P (2006). Een kwart eeuw stijging in geregistreerde criminaliteit: Vooral meer registratie, nauwelijks meer criminaliteit. *Tijdschrift voor Criminologie*. 48(3): 227-242.
- WODC (2003) European Sourcebook of crime and criminal justice statistics, Onderzoek en Beleid 212, Boom Juridische Uitgevers: Den Haag.
- WODC (2006) European Sourcebook of crime and criminal justice statistics, Onderzoek en Beleid 241, Boom Juridische Uitgevers: Den Haag.

<http://www.nrc.nl/W2/Lab/Profiel/Drugs/beleid.html>

<http://www.emcdda.europa.eu/publications/country-overviews/es#nlaws>

<http://www.emcdda.europa.eu/stats08/dlo/methods>

<http://www.emcdda.europa.eu/about/partners/reitox-network> about EMCDDA: partners: Reitox Network

<http://eldd.emcdda.europa.eu/html.cfm/index5029EN.html> European Legal Database on Drugs

<http://www.ojp.usdoj.gov/bjs/> U.S. Bureau of Justice Statistics

<http://www.fbi.gov/ucr/cius2007/arrests/index.html> FBI, arrestaties

<http://www.census.gov/>, U.S. Census Bureau, populatie VS
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/> Eurostat, populatie EU
http://www.fbi.gov/ucr/cius2007/data/table_01_dd.html FBI, (2007) crime in the United States
dataverantwoording

Bijlagen

Bijlage 1

In hoeverre door deze wetgeving de beoogde scheiding van markten werkelijk is opgetreden, is niet duidelijk. Uit onderzoek is wel bekend dat in coffeeshops zelden harddrugs worden aangeboden (3% van de coffeeshops; Broekhuizen, Raven en Driessen 2006: 50).

Onderzoek heeft laten zien dat deze wetwijziging in het eerste decennium geen stijging van het cannabisgebruik heeft meegebracht. De eerste jaren na de liberalisering is er geen sprake geweest van een toename van het cannabisgebruik (Driessen e.a. 1989¹). In de jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw daalde het cannabisgebruik zelfs licht. Tussen 1988 en 2003 is er echter wel een stijging van het cannabisgebruik bij jongeren opgetreden van 4% (in afgelopen maand) in 1988 naar 11% in 1996, naar 9% in 2003 (Monshouwer e.a. 2004). De stijging in cannabisgebruik tussen 1992 en 1996 is vergelijkbaar met een stijging die in Oslo en de VS heeft plaatsgevonden. Deze stijging komt dus hoogstwaarschijnlijk niet op het conto van het cannabisbeleid in Nederland. De stijging in cannabisgebruik in Nederland tussen 1984 en 1992 is echter niet in Oslo en de VS teruggevonden. Deze stijging is volgens MacCoun en Reuter (1997) mogelijkveroorzaakt door de stijgende toegang tot en promotie van coffeeshops als gevolg van het veranderde beleid.

In een rapport van Rand Europe trekt men dit echter in twijfel doordat het cannabisgebruik een aantal jaren eerder toenam dan het aantal coffeeshops (Rand Europe 2003). Ook volgens Korf (2005) zijn de trends in cannabisgebruik in deze periode in Nederland gelijk aan die in Engeland, Wales en Duitsland, landen waar cannabis niet gedoogd wordt. Voornog kan geconcludeerd worden dat het gevoerde beleid het gebruik van cannabis, voor zover dat valt na te gaan, niet of nauwelijks beïnvloed heeft. De wetwijziging is wel van grote invloed geweest op de commercialisering van de coffeeshopmarkt. In eerste instantie werd de cannabis vooral in jongeren centra verkocht. Op den duur verschoof de markt echter richting coffeeshops (Jansen 1989) en ook steeds meer richting het criminele circuit (Bovenkerk en Hogenwind 2003).

Reinarman e.a. (2004) deden een vergelijkend onderzoek naar cannabisgebruik in San Francisco en Amsterdam. Hiervoor gebruiken ze een random sample uit het bevolkingsregister van Amsterdam. De response was 50% (4364 personen). Alle respondenten die 25 keer of meer cannabis gebruikt hadden (n=535; 12,3%) werden gevraagd mee te doen aan een interview over hun cannabisgebruik. Van deze 535 gebruikers werden er 216 (40,5%) geïnterviewd in 1996. De response in San Francisco was 53% (891 personen). Van deze respondenten rapporteerde 39,2% (n=349) dat ze 25 keer of meer hadden gebruikt, van hen deed uiteindelijk 76,2% (266) mee aan interviews gehouden in 1998². Uit het onderzoek blijkt dat er weinig verschil is tussen de mate van cannabisgebruik in beide steden. En in San Francisco is het even gemakkelijk aan drugs te komen als in Amsterdam. Het onderzoek ondersteunt het idee dat criminalisering het cannabisgebruik doet afnemen niet en evenmin het idee dat decriminalisatie cannabisgebruik stimuleert. Volgens de auteurs is cannabisgebruik afhankelijk van de etiquette van de subcultuur waarin gebruikers zich bevinden en niet van wetten of beleid.

---

¹ De methodologie van dit onderzoek is bevestigd door uitgebreide overname van de resultaten in het tijdschrift *Science* (MacCoun en Reuter 1997).

² Daklozen en mensen in een instelling werden uitgesloten in het onderzoek

Bijlage 2

Tabel 1: Probability of conviction for offenders known to the police, European trends 1990 – 1996, for major offence categories

Uit: Killias en Aebi, 2000, pagina 57

TABLE I

Probability of conviction for offenders known to the police, European trends 1990–1996, for major offence categories.

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	Change
Homicide	0.46	0.46	0.42	0.40	0.44	0.43	0.43	-7%
of which completed homicide	0.59	0.52	0.53	0.54	0.60	0.62	0.56	-5%
Assault	0.44	0.48	0.47	0.46	0.47	0.54	0.57	29%
Rape	0.57	0.58	0.55	0.45	0.51	0.47	0.47	-17%
Robbery	0.47	0.47	0.45	0.45	0.48	0.47	0.47	-1%
Theft	0.44	0.45	0.43	0.46	0.45	0.44	0.45	1%
of which theft of motor vehicle	0.40	0.37	0.37	0.35	0.30	0.34	0.33	-18%
of which burglary	0.43	0.43	0.39	0.39	0.38	0.38	0.36	-16%
Drug offences	0.54	0.48	0.48	0.40	0.44	0.41	0.43	-20%

Countries included: See Table IIB.

Bijlage 3

Figuur 3: Evolution of the median rates of police recorded drug offences per 100.000 population from 1990 to 2000 in Western Europe countries (Base 1990=100)

Uit: Aebi, 2004, pagina 169 en pagina 182

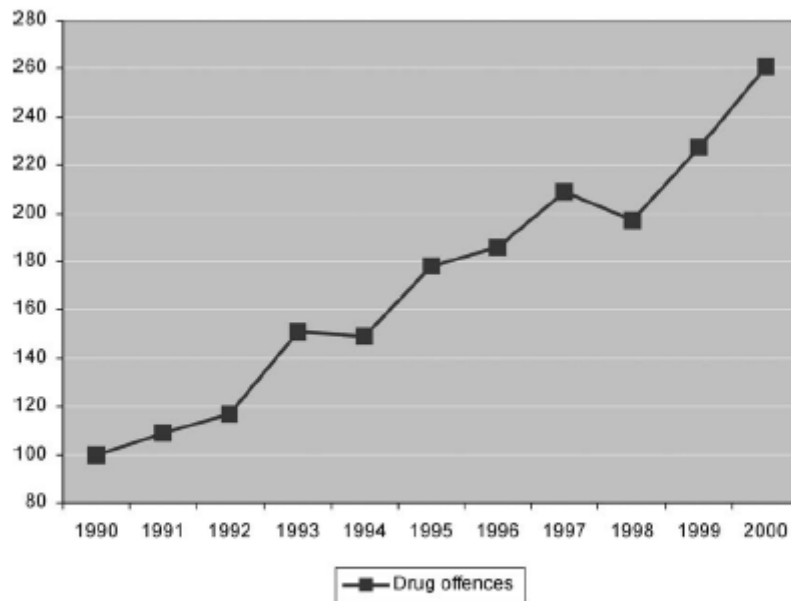

Figure 3. Evolution of the median rates of police recorded drug offences per 100,000 population from 1990 to 2000 in Western European countries (Base 1990 = 100).

Offences	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	Change (%) ^a
Intentional homicide	3,1	2,7	2,8	2,6	2,7	2,7	3,0	3,3	3,3	2,9	3,0	-5
Completed intentional homicide	1,5	1,5	1,5	1,7	1,5	1,5	1,5	1,6	1,4	1,5	1,5	1
Assault	150	156	169	180	190	181	193	240	242	268	277	85
Rape	7,8	7,7	7,9	8,4	8,1	8,4	8,2	9,4	10,0	10,2	10,6	36
Robbery	56	64	67	70	53	50	54	57	66	68	68	22
Theft	4392	4465	4678	4754	4500	4331	4232	4307	4123	3828	3675	-16
Vehicle theft	440	495	491	455	447	436	443	442	501	490	507	15
Burglary	1000	1081	1041	984	995	980	1016	962	1024	1012	883	-12
Domestic burglary	372	377	391	418	411	403	404	390	391	353	334	-10
Drug offences	100	109	116	151	148	177	185	208	197	226	260	161

*The calculation of the percentage change between 1990 and 2000 is based upon unrounded data (e.g. the rates of intentional homicide in 1990 and 2000 are respectively 3,12682641729982 and 2,96911992885298 instead of 3,1 and 3,0).

Bijlage 4

Definities van drugswetdelicten per land

Uit: EMCDDA, 2008e

Country	Definition
Belgium	Police reports of offences related to illicit drugs.
Denmark	Charges for violations of druglaws.
Germany	All offences under narcotic law.
Ireland	Drug offences where criminal proceedings commenced (charges) and where the offence is classifiable by type of drug.
Greece	Arrests (caught by the police); initial reports of individuals suspected of drug law offences.
Spain	Arrests made in case of dealing/trafficking (criminal offences) and reports made in case of possession/use in public places (administrative offences).
France	Reports by law enforcement agencies for violation of drug laws to the prosecutor.
Italy	Reports of drug law offences: persons referred to the Judicial Authority (criminal offences) and persons referred to the Prefect of the police force (administrative offences).
Luxembourg	Suspected offenders ('prévenus') against the 1973 drug law.
Netherlands	Offences against the Opium Act considered in need of Prosecution Department.
Austria	Reports to the police for violations of the Narcotic Substances Act.
Finland	Suspected drug offences recorded by the police and the customs (from 2002 only).
Sweden	Persons suspected of offences against the narcotic drugs act or the goods smuggling act.
United Kingdom	Persons found guilty, cautioned, given a fiscal fine or dealt with by compounding for drug law offences.
Norway	Cases investigated and persons charged with drug crimes.

Source: Reitox national focal points

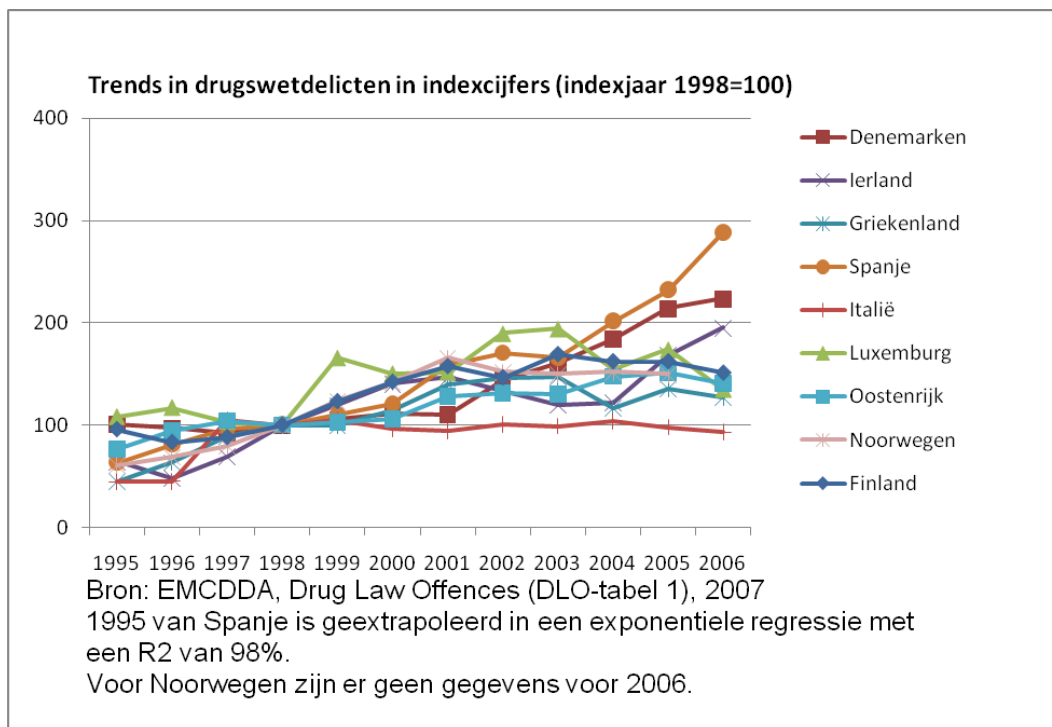
Bijlage 5

Methodologische informatie en/of veranderingen in dataverzameling

Uit: EMCDDA, 2008e, table DLO-1, part (ii) Methodological notes

Country	Notes
Belgium	In 2000–02, data refer to a number of persons (only the main offence is counted), although the same person could be counted several times if arrested several times during the same year. Before 2000 and 2003–2005, data refer to a number of offences (each offence is represented as one separate record in the database). Since 2006 data refer to a number of offences (It includes the offences with a specified substance and offences without a specified substance) only the main substance and the main offence is mentioned. These changes are likely to affect comparability across time.
Denmark	(Since 2002, the statistical unit has changed to cases (persons in previous years). This change is likely to affect comparability across time.
Italy	Persons for whom the substance is not known are not included in the total: they account to 34282 in 2002, 34256 in 2003 and 32608 in 2004. From 1985 to 1994, data include only persons under restriction (criminal offences); while from 1995, persons at liberty (criminal offences) are also included. From 1985 to 1996, figures include only criminal offences; while from 1997, non criminal offences (sentenced by administrative sanctions) are also included. These changes are likely to affect comparability across time.
Netherlands	Data refer to cases registered by the Public Prosecutor.
Austria	The total number of reports for drug law offences includes reports for drug-related deaths until 1999, and reports for psychotropic substances and precursors since 1998.
Finland	Since 2002, data are provided by a different source; this change is likely to affect comparability across time.

Bijlage 6

Drugswetdelicten per 100.000 inwoners

	type	1998	2004	2006
België	delicten	141	283	273
Denemarken	personen /zaken	168	304	367
Duitsland	delicten	264	344	309
Ierland	delicten	162	181	277
Griekenland	personen	102	116	125
Spanje	delicten	206	388	538
Frankrijk	personen	152	195	175
Italië	personen	129	132	116
Luxemburg	personen	277	398	336
Nederland	delicten	81	137	127
Oostenrijk	delicten	215	310	290
Finland	delicten	184	294	272
Zweden	personen	130	190	227
Verenigd Koninkrijk	personen	223	205	n.b.
Noorwegen	personen	147	215	n.b.

Bron: Eurostat, 2009

Bijlage 7

' Drug law offences related to drug use or possession for use, 2000-2006' en 'Drug law offences related to drug trafficking, 2000-2006'

Methodologische informatie en/of veranderingen in dataverzameling

Uit: EMCDDA, 2008e, table DLO-4 en table DLO-5, part (ii) Methodological notes en table DLO-2 methods of percentages calculation for drug law offences

Tabel DLO-4 en DLO-5 part (ii) methodological notes

Country	Notes
Belgium	In 2000–02, data refer to a number of persons (only the main offence is counted), although a same person could be counted several times if arrested several times during the same year. Since 2003, data refer to a number of offences (each offence is represented as one separate record in the database). These changes are likely to affect comparability across time.
Spain	Before 2003, data refer to the total number of use-related reports for different drugs (if different drugs were mentioned for the same offence, then the offence was mentioned several times); from 2003 included, data refer to the total of use-related reports
Luxembourg	Calculated on arrests for presumed offences against the 1973 drug law.
Austria	The law only distinguishes between small and large quantities. Thus cases of possession and small-scale trafficking have been considered as 'use/possession for use' and cases of possession and trafficking of large quantities as 'dealing/trafficking'.

Table DLO-2. Offence types involved in reports for drug law offences: methods of percentages calculation for drug law offences

Countries	Methods of percentages calculation and other notes
Belgium	Based on all drug offences: several different drug offences may be involved in one case.
Denmark	Based on all drug offences: several different drug offences may be involved in one case.
Germany	Based on all drug offences: several different drug offences may be involved in one case.
Ireland	Based on all drug offences: several different drug offences may be involved in one case.
Greece	Based on all drug offences: several different drug offences may be involved in one case.
Spain	Based on all drug offences: several different drug offences may be involved in one case.
France	Based on drug offences considered as main offences.
Italy	Based on drug offences considered as main offences.
Luxembourg	Based on all drug offences: several different drug offences may be involved in one case. Calculated on arrests for presumed offences against the 1973 drug law.
Netherlands	Based on all drug offences: several different drug offences may be involved in one case.
Austria	Based on drug offences considered as main offences. Based on all drug offences: several different drug offences may be involved in one case. The law only distinguishes between small and large quantities. Thus cases of possession and small-scale trafficking have been considered as 'use/possession for use' and cases of possession and trafficking of large quantities as 'dealing/trafficking'.
Finland	Based on all drug offences: several different drug offences may be involved in one case. Dealing/trafficking offences include both aggravated narcotics offences and other narcotics offences.
Sweden	Based on all drug offences: several different drug offences may be involved in one case.
United Kingdom	Based on all drug offences: several different drug offences may be involved in one case.
Norway	Based on all drug offences: several different drug offences may be involved in one case.

Bijlage 8

Drugswetdelicten gerelateerd aan gebruik en bezit per 100.000 inwoners

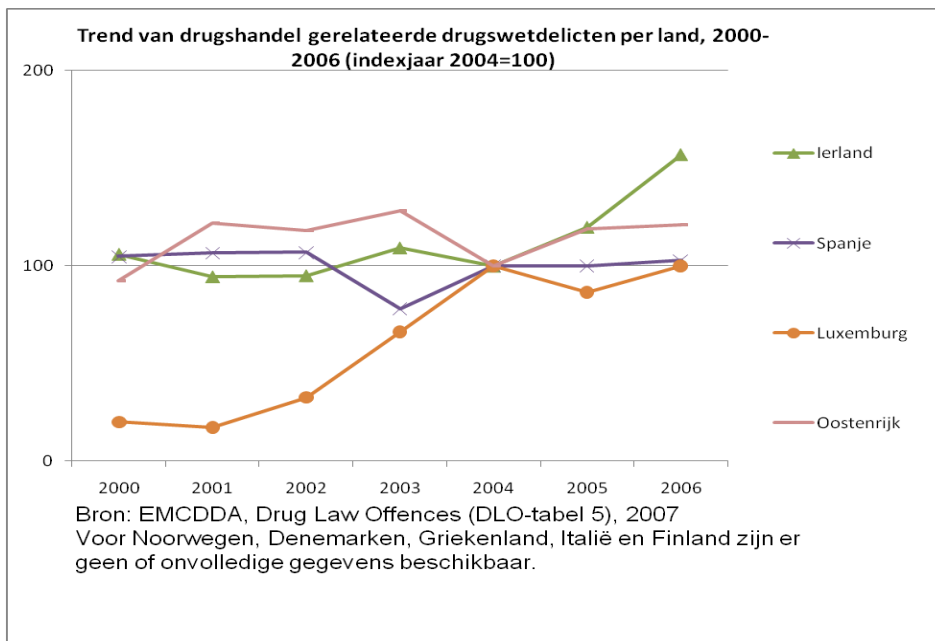
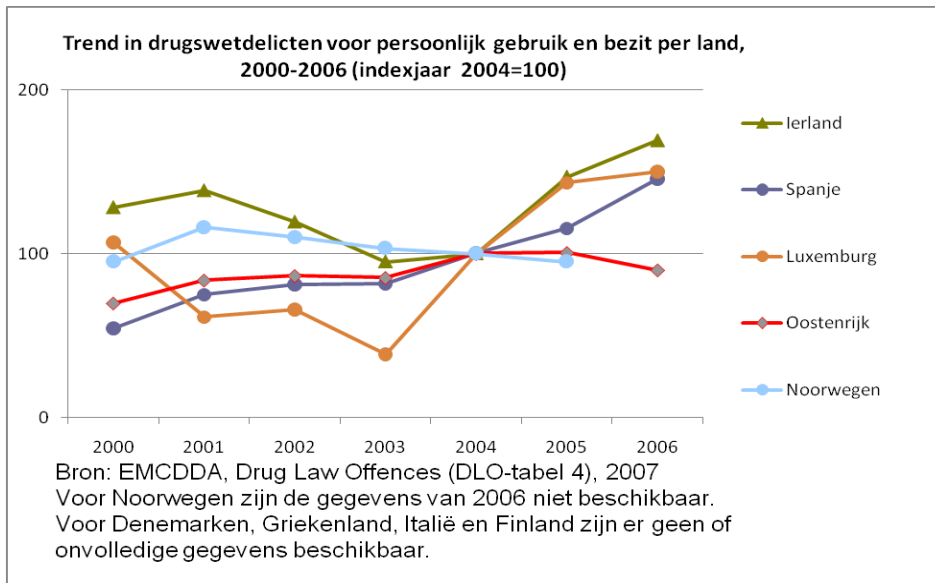
	Type registratie	2004	2006
België	delicten	216	177
Duitsland	delicten	243	217
Ierland	delicten	126	203
Spanje	delicten	355	500
Frankrijk	personen	163	149
Luxemburg	personen	10	14
Nederland	delicten	40	42
Oostenrijk	delicten	277	246
Zweden	personen	160	197
Verenigd Koninkrijk	personen	181	n.b.
Noorwegen	personen	84	n.b.

Bron: Eurostat, 2009 en EMCDDA, 2007

Drugshandel gerelateerde drugswetdelicten per 100.000 inwoners

	Type registratie	2004	2006
België	delicten	66	96
Duitsland	delicten	91	79
Ierland	delicten	40	60
Spanje	delicten	38	38
Frankrijk	personen	13	12
Luxemburg	personen	23	22
Nederland	delicten	97	84
Oostenrijk	delicten	24	28
Zweden	personen	30	30
Verenigd Koninkrijk	personen	28	n.b.
Noorwegen	personen	130	n.b.

Bron: Eurostat, 2009 en EMCDDA, 2007

Bijlage 9

'Cannabis-related offences, 2000-2006'

Methodologische informatie en/of veranderingen in dataverzameling

Uit: EMCDDA, 2008e, table DLO-6, part (ii) Methodological notes

Country	Methods of percentages calculation and other notes
Belgium	Based on number of mentions of cannabis among all drug mentions, whether alone or with other drugs. In 2000–02, data refer to a number of persons (only the main offence is counted), although a same person could be counted several times if arrested several times during the same year. Since 2003, data refer to a number of offences (each offence is represented as one separate record in the database). These changes are likely to affect comparability across time.
Germany	Based on number of offences with cannabis as main drug. Among all offences broken down by drug (for some offences, a breakdown by drug is not available).
Ireland	Based on number of offences with cannabis as main drug.
Spain	Based on number of mentions of cannabis among all drug mentions, whether alone or with other drugs.
France	Based on number of offences with cannabis as main drug.
Italy	Based on number of mentions of cannabis among all drug mentions, whether alone or with other drugs. Data are calculated on the total excluding the number of persons for whom the substance is unknown.
Luxembourg	Based on number of mentions of cannabis among all drug mentions, whether alone or with other drugs. Calculated on arrests for presumed offences against the 1973 drug law.
Netherlands	The reported proportion represents offences for cannabis only: it does not include offences for 'cannabis plus other drug(s)'. Calculated on persons given a summary fine by the prosecutor or sentenced by a court.
Austria	Based on number of mentions of cannabis among all drug mentions, whether alone or with other drugs.
Sweden	Based on number of mentions of cannabis among all drug mentions, whether alone or with other drugs. Calculated on persons given a summary fine by the prosecutor or sentenced by a court.
United Kingdom	Based on number of mentions of cannabis among all drug mentions, whether alone or with other drugs. 2001 data refer only to England, Scotland and Wales.

Bijlage 10

'heroin-related offences, 2000-2006'

Methodologische informatie en/of veranderingen in dataverzameling

Uit: EMCDDA, 2008e, table DLO-7, part (ii) Methodological notes

Country	Methods of percentages calculation and other notes
Belgium	Based on number of mentions of heroine among all drug mentions, whether alone or with other drugs. In 2000–02, data refer to a number of persons (only the main offence is counted), although a same person could be counted several times if arrested several times during the same year. Since 2003, data refer to a number of offences (each offence is represented as one separate record in the database). These changes are likely to affect comparability across time.
Germany	Based on number of offences with heroine as main drug. Among all offences broken down by drug (for some offences, a breakdown by drug is not available).
Ireland	Based on number of offences with heroine as main drug.
Spain	Based on number of mentions of heroine among all drug mentions, whether alone or with other drugs.
France	Based on number of offences with heroine as main drug.
Italy	Based on number of mentions of heroine among all drug mentions, whether alone or with other drugs. Data are calculated on the total excluding the number of persons for whom the substance is unknown.
Luxembourg	Based on number of mentions of heroine among all drug mentions, whether alone or with other drugs. Calculated on arrests for presumed offences against the 1973 drug law.
Netherlands	The reported proportion represents offences for heroine only: it does not include offences for 'heroin plus other drug(s)'. Based on number of mentions of heroine among all drug mentions, whether alone or with other drugs.
Austria	Based on number of mentions of heroine among all drug mentions, whether alone or with other drugs.
Sweden	Based on number of mentions of heroine among all drug mentions, whether alone or with other drugs. Calculated on persons given a summary fine by the prosecutor or sentenced by a court.
United Kingdom	Based on number of mentions of heroine among all drug mentions, whether alone or with other drugs. 2001 data refer only to England, Scotland and Wales.

Bijlage 11

'cocaine-related offences, 2000-2006'

Methodologische informatie en/of veranderingen in dataverzameling

Uit: EMCDDA, 2008e, table DLO-8, part (ii) Methodological notes

Country	Methods of percentages calculation and other notes
Belgium	Based on number of mentions of cocaine among all drug mentions, whether alone or with other drugs. In 2000–02, data refer to a number of persons (only the main offence is counted), although a same person could be counted several times if arrested several times during the same year. Since 2003, data refer to a number of offences (each offence is represented as one separate record in the database). These changes are likely to affect comparability across time.
Germany	Based on number of offences with cocaine as main drug. Among all offences broken down by drug (for some offences, a breakdown by drug is not available).
Ireland	Based on number of offences with cocaine as main drug.
Spain	Based on number of mentions of cocaine among all drug mentions, whether alone or with other drugs.
France	Based on number of offences with cocaine as main drug.
Italy	Based on number of mentions of cocaine among all drug mentions, whether alone or with other drugs. Data are calculated on the total excluding the number of persons for whom the substance is unknown.
Luxembourg	Based on number of mentions of cocaine among all drug mentions, whether alone or with other drugs. Calculated on arrests for presumed offences against the 1973 drug law.
Netherlands	The reported proportion represents offences for cocaine only: it does not include offences for 'cocaine plus other drug(s)'. Calculated on persons given a summary fine by the prosecutor or sentenced by a court.
Austria	Based on number of mentions of cocaine among all drug mentions, whether alone or with other drugs.
Sweden	Based on number of mentions of cocaine among all drug mentions, whether alone or with other drugs. Calculated on persons given a summary fine by the prosecutor or sentenced by a court.
United Kingdom	Based on number of mentions of cocaine among all drug mentions, whether alone or with other drugs. 2001 data refer only to England, Scotland and Wales.

Bijlage 12

Cannabis gerelateerde drugswetdelicten per 100.000 inwoners

	Type registratie	2000	2004	2006
België	delicten	156	199	182
Duitsland	delicten	160	212	180
Ierland	delicten	129	107	n.b.
Spanje	delicten	162	317	437
Frankrijk	personen	142	169	151
Italië	personen	79	80	66
Luxemburg	personen	7	11	20
Nederland	delicten	27	57	60
Oostenrijk	delicten	212	249	230
Zweden	personen	69	88	n.b.
Verenigd Koninkrijk	personen	134	139	n.b.
Noorwegen	personen	n.b.	n.b.	n.b.

Bron: Eurostat, 2009 en EMCDDA, 2007

Heroïne gerelateerde drugswetdelicten per 100.000 inwoners

	Type registratie	2000	2004	2006
België	delicten	16	21	19
Duitsland	delicten	55	42	37
Ierland	delicten	19	19	n.b.
Spanje	delicten	26	16	17
Frankrijk	personen	12	9	11
Luxemburg	personen	19	16	20
Nederland	delicten	n.b.	n.b.	n.b.
Oostenrijk	delicten	28	57	40
Zweden	personen	14	13	n.b.
Verenigd Koninkrijk	personen	22	21	n.b.
Noorwegen	personen	n.b.	n.b.	n.b.

Bron: Eurostat, 2009 en EMCDDA, 2007

Cocaïne gerelateerde drugswetdelicten per 100.000 inwoners

	Type registratie	2000	2004	2006
België	delicten	11	23	26
Duitsland	delicten	29	28	25
Ierland	delicten	5	19	n.b.
Spanje	delicten	42	79	106
Frankrijk	personen	6	8	9
Luxemburg	personen	6	21	18
Nederland	delicten	n.b.	n.b.	n.b.
Oostenrijk	delicten	31	66	51
Zweden	personen	5	12	n.b.
Verenigd Koninkrijk	personen	10	16	n.b.
Noorwegen	personen	n.b.	n.b.	n.b.

Bron: Eurostat, 2009 en EMCDDA, 2007

Heroïne en cocaïne gerelateerde drugswetdelicten per 100.000 inwoners

	Type registratie	2000	2004	2006
België	delicten	27	44	45
Duitsland	delicten	84	70	62
Frankrijk	personen	18	17	20
Nederland* (alle drugs excl. cannabis)	delicten	45	80	67
Zweden	personen	19	25	n.b.
Verenigd Koninkrijk	personen	32	37	n.b.

Bron: Eurostat, 2009 en EMCDDA, 2007

*Voor Nederland bepaald m.b.v. het percentage cannabis gerelateerde delicten

Bijlage 13

